



Eber  
Edel  
Ehrho  
Ehrma  
Ehrm  
Ehrm  
Ehre  
Em  
Eng  
En  
Erk  
Er  
Es  
El  
Eg  
Eg

79



Q. D. B. P. 3  
DISSERTATIO MEDICA  
DE

CICUTA

QUAM

NUMINE SUPREMO FAVENTE

EX CONSENSU

GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS

PRO LICENTIA

GRADUM DOCTORIS

RITE CONSEQUENDI

DIE XIII. APRILIS MDCCCLXIII.

SOLEMNI ERUDITORUM EXAMINI PROPONIT

AUCTOR

PROJECTUS JOSEPH. EHRHART

REDERSHEIMENSIS ALSATA

AA. LL. ET PHILOS. MAGISTER.

---

ARGENTORATI,  
Typis JONÆ LORENZII, Typogr.

REVERENDISSIMO ILLUSTRISSIMO  
<sup>AC</sup>  
GENEROSISSIMO  
DOMINO DOMINO  
FRANCISCO JOSEPHO  
LIBERO BARONI  
DE FOREL

NOBILISSIMI ET EMINENTISSIMI MELITENSIVM  
EQUITUM ORDINIS  
MINISTRO ET QUÆSTORI GENERALI  
IN SUPERIORI ET INFERIORI GERMANIA,  
COMMENDATORI  
IN SULTZ, COLMAR, MÛLHAUSEN, FRIESEN,  
HALL IN SUEVIA, ET IN AFFELTRACH,  
NEC NON  
REGI POLONIÆ, ELECTORI SAXONIÆ  
A CUBICULIS ET CONSILIIIS SECRETIORIBUS &c. &c.  
PATRONO ATQUE MÆCENATI SUO  
COLENDISSIMO  
IN GRATI ANIMI SIGNIFICATIONEM  
HAS STUDIORUM SUORUM PRIMITIAS

D. D. D.

PROJECTUS JOSEPHUS EHRHART.





§. I.



**K**ωνεία nomen, quod Græcis κώνειον dicatur, HIPPOCRATES cum multis aliis *Sect. 5. de nat. muliebr. p. 135.* Edit. Fœs. & DIOSCORIDES *L. 4. c. 77.* confirmant. Attamen κώνειον quoque dici a Veteribus & Κάριον, Κόνειον, imo Κορίον, testantur Codices MSC. JULII POLLUCIS *L. 2. Segm. 132. p. 547.* & *L. 7. Segm. 71. p. 897.* & SUIDA *Tom. 2. p. 345.* citante STREGERO in docta *Dissertat. de Cicuta Atheniens.* &c. *Lips. 1734* edita. His jungo JOAN. BODÆI & STAPEL *Notas & Comment. in THEOPHR. Hist. plant. L. IX c. 17.* Quibus partim liquent asserta. Ast non solum neutrius generis fecere Græci κώνειον, sed & in Feminino κωνείαν dixisse in HESYCHII *Lexico* legimus. Hæ voces probabiliter, licet aliis, eas a vocabulo Κάριον, quod est *interficere*, derivare, magis arrideat, suum mihi accepisse videntur significatum, a quodam præcipuo, quod Cicu-

A

tæ efus inducere & a veteribus, & a recentioribus observatus est, sympromate, nempe vertigine, & imaginum earum, quæ adspiciuntur rerum circumrotatione, Græcorum enim *Κόρυτον* Latinorum circumagere responder. Hinc ita canentem reperimus vetustum NICANDRUM in *Alexi pharmac.* interprete GORRÆO p. 141. *Tu quoque signa mala contemplare Cicutæ hæc primùm tentat Caput, & caligine densa involvit mentes, oculi vertuntur in orbem; genua labant, quod si cupit, oculus ire, caducum sustentant palmæ Corpus . . .* Huic etiam sententiæ adstipulatur omnino GALENUS *Lib. quod anim. mores semper. corpor. sequantur*, dicens: » quin etiam cur Cicutæ Coneion dicta, epota » stultitiam ipsam pariat, cui & inde ab effectu nomen » ductum est, quem ab ipsa corpus patircernimus: his accedit quoque MATHIOLUS *Comment. in L. V. Dioscorid. c. 74.* alios prætereo; id tamen probè ut passim ex Græcis colligere est, nec non censèo notandum, quod eis non sufficeret dixisse, *Κόρυτον* esse plantam aliquam determinatam, sed & ita adpellaverint, maxime Poetæ, unum quemque caulem Ferulaceum, aut Ferulam ipsam, conferantur HESYCHIUS, BODÆUS a STAPEL *l. c.* imo SALMASIUS *Exercitat. Plinian. T. 2. c. 52. p. 742.* aperte dicit, Græcis quod *Κόρυτον* quoque exponatur *κόρυθος*, quum quilibet Caulis Ferulaceus, Ferula ipsa sic vocetur; numeratur vere Ferula ab authoribus inter externos frutices, quæ lignum corticis loco habent, ligni autem vice fungosam intus medullam, quemadmodum caulis Fœniculi, gerant; quamvis in multo majorem altitudinem & crassitudinem exerefcant; hæc ferulæ caulis descriptio τῷ *Κόρυτον* convenire notum est omnino; & quid obstat, quonimùs Græci ab hinc Cicutam dixerint *Κόρυτον*, non video, saltem arguo. Varius non minus erat Cicutæ, quo Græcorum *Κόρυτον* exprimi solet apud latinos significatus; constat quidem PLI.

NI *Hist. nat. L. 14. c. 5. & L. 25. c. 13.* Cicutam denotasse  
 herbans deleteriam, videtur indemos surrexisse, quod  
 omni fere plantarum venenatarum generi Cicutæ nomen  
 impositum reperiamus; miror omnino, quod tamen eun-  
 dem *l. c.* tradere videam, caulem Cicutæ. Viridem, h. e.  
 recentem edi à plerisque in patinis; nam vix quem piam  
 esse puto, qui tam suspectum olus in cibo velit experiri,  
 nisi sit, ut credere licet, & hoc textu PLINIUM sub nomi-  
 ne Cicutæ aliam indigitasse plantam. CATO *de re rustic. c.*  
 37. Cicutam, ut herbam ominosam exsegete vellere ju-  
 ber. HORATIUS vero varia quidem loca, ast fere semper  
 sub plane diverso sensu Cicutam experientia inducit,  
*Epod. III. v. 3. Edit Cicutis Allium nocentius . . .* qualis Ci-  
 cuta hæc fuerat, nescio. *Sermon. L. 2. Satir. I. v. 56.* can-  
 nit; *sed mala tollet anum vitiatu melle Cicutæ . . .* Hic Poeta  
 termino Cicutæ, siquid intellexisse videtur, profecto allu-  
 dit ad veterum potionem Cicutæ, aut ejus saltem succum  
 melle corruptum, ut eo hausto victima anus certius delu-  
 sa, securius cadat. *L. 11. Epist. 2. v. 53. Sed non desit ba-  
 bentem, quæ poterunt unquam satis expurgare Cicutæ . . .*  
 legimus; unde plerique Authores volunt per Cicutam,  
 ut hic à vi purgante laudatam indicari Helleborum, his  
 tamen minime assentit LUBINUS annotante SCHREVELIO ad  
 PERSII *Satir. 5. v. 144. sqq.* ubi Poeta ait: *Calido sub pecto-  
 re mascula bilis intumuit, quam nos extinxerit urna Cicutæ:*  
 hæc verba ita circumscribit LUBINUS: » Quam bilem, vel  
 » in saniam integra urna Cicutæ suo frigore non extinguet;  
 » & pergit, Cicutam vulgò herbam adpellarunt Catharti-  
 » cam, ut HORATIUS *L. 2. Epistol. 2. v. 53.* siquis ergo Ci-  
 » curam heic intellexerit, quæ Κόρυς Græcis audit, nã is  
 » magnopere errat, cum vel obulus cicutæ hominem ex-  
 » tiuat: Probat interim BODÆUS A STAPEL ex AVERROE  
 & PETRO APONENSI Veteres inter evacuancia primaria,

quæ phlegma purgent, numerasse Cicutam. Sed fumi etiam Cicutam pro cuius liber plantæ parte, caulis vacuâ, inter nodos seu genicula positâ abunde declarat VIRGILIUS *Bucol. Eclog. II. v. 36. Est mihi disparibus septem compacta Cicutis fistula* . . . ad quem locum SERVIUS notat, quod Cicutâ sit spatium, quod est inter carnarum nodos; quod idem SCALIGER *de Arte Poetica L. I. c. 4.* variis Poetarum locis probat, cui quoque SALMASIUS *Exercitat. Plin. p. 742.* accedit. Monet etiam BRASAVOLUS *Exam. de Simpl. med. p. 335.* fistulas ex Cicutâ strui, quæ, si vino meraco mace- rentur, cicures reddantur. His recensitis Cicutæ apud Latinos notionibus adeo diversis, liceat unam aliam etiam insigniter famosam, fateor, extricatu multo difficiliorem, & Græciæ, & latio communem adgredi, quam quidem Doctiss. STEGERUS *Diss. cit.* jam admodum docte discussit, loca multa adducit, quibus probat, à Græcis, à Latinis Cicutæ vocem interdum simpliciter pro portione aliqua in pœnam apud Athenienses præcipuè usitatam fumi. Quæ ego passim reperi, apponam. Valde famosam esse Cicutam ob mortem dignissimi viri SOCRATIS, quis ignorat, & de hac plena sunt veterum opera; quod vero Cicutâ venenum SOCRATI exhibitum non simplex aliqua planta, sed composita venenata portio, Cicutâ dictâ fuerit, Veterum ex scriptis æque licet arguere, imo demonstrare; & quidem PLATO *L. 29. de Phædone, vel animæ immortalitate,* adeo egregio, & in opprobrium verum de morte meticulosorum scripto *p. 493. Sqq. Edit.* Ficini, testatur quod illa Atheniensibus adeo decantata Cicutâ sit Potus, & quidem cum trito veneno paratus, saporem, rigorem, & mortem sensim sine sensu inducens, imo sine imperu aut ullo valido symptomate enecans; idem alii confirmant Auctores, inter quos vel solum THEOPHRASTUM *Hist. plant. L. IX. c. 17.* citasse sufficiat. Hoc profectò maximè con-



cordat veteribus DIOSCORIDIS, PLINI, MATHIOLI, nec recentioribus observatis, quibus constat, ex omni ævo, usum Cicutæ vehementes morus, horrenda induxisse symptomata; ne quis dicat Athenienses novisse certam Cicutæ dosin, ne mala excitaret, at tamen certò mortem inferret, aut certo modo illam corrigere valuisse; si primum, gratis id supponunt, quod probandum incumbit; præterea fide dignissimorum palam est virorum scriptis, inter quos solum adducere liceat Clariss. TREW, qui *Commerc. Novic.* 1740. satis superque observationibus demonstrat, Cicutam licet parcissime assumptam, ita ut nec mortem induxerit, tamen dirissima semper excitasse symptomata; si secundum volunt adversarii, tunc res mea est; ergo Cicuta non erat illud Atheniensium leve mortis medium, sed hoc præstabat aliquod præparatum; dein & ex verbis liëtoris in *Phædone* patet, quod Cicuta Atheniensium nostra non fuerit, siquidem liëtor monebat amicissime, ut SOCRATES quam parcissime loquatur, ea ratione, quod illi, qui disputent, nimium incallescant, nihil vero tale bibituris venenum convenire, alioquin eos, qui id fecerint, cogi interdum, quandoque ter venenum bibere; observat hic PETRUS PETRITUS *Observat. Miscell. L. 1. c. 17. p. 46.* hunc liëtorem talia non fuisse locutum charitatis, & miserationis stimulo, quæ profecto virtutes, addit, non cohabitant liëtioribus, sed avaritiæ & merus, ne denuò emere Cicutam cogeretur, principio ductus hæc monuisse, & quod satis superque patere ait, illo PLUTARCHI in PHOCIONEM loco *T. 1. L. 8. p. 758. Edit. Franc. 1599.* quo liquet, quum omnes jam biberint venenum, id est, Cicutam, defecit, & carnis ex aliud negavit se triturum, nisi duodecim drachmæ forent sibi numeratæ, quum vero intercederet mora, & tempus traheretur, PHOCION accersito quodam amico ait: anne gratis quidem mori Athenis liceret; petiitque ut car-

nifici illud æris daret. Excitatum hunc PLUTARCHI locum in meam stare sententiam quis non perspicit; palam est Cicutam prostitisse venalem & quidem valde caro pretio, cum unica ejus drachma officinalis pretium trium thalerorum nostratum excefferit. Cicutam igitur Atheniensium erat aliquis liquor ex variis simplicibus paratus, hinc notat LUBINUS ad PERSII *Satyr. IV. v. 1.* quod Cicutam publicè fervaretur Athenis ad puniendos fontes; CASAUBONUS notat quoque ad hunc locum Cicutam probe tufam ac dilutam propinatam fuisse in calice, more medicamentorum, idque *πικρὸν κόκκυρον* dictum fuisse. VALERIUS MAXIMUS *L. 2. de extern. insitut. antiquor. c. 6. p. 90. & 91.* venenum Cicutam est, ait, sed temperatum, in civitate Masiliensium publicè custoditum, editque plane eosdem, quos superius ad SOCRATEM dixi effectus, nam hoc evidens fit illà ejus de Matronæ cujusdam mortis adeo, potionem Cicutæ, placidæ historiâ. HARDUINUS quoque ad PLINII *Hist. Nat. L. XXV. c. 13.* allegat, quod Cicutam Athenis publicè ad fontium pœnas custodiretur. PETR. FORESTUS *Observ. de venen. L. 30. Obs. 10.* confirmat, Cicutam nec hoc esse venenum, quod Athenienses SOCRATI tribuerunt, ut ponit Conciliator, sed fuisse quoddam venenum compositum, quod Cicutam vocarunt, ut in historiis Romanorum sese legisset, faterur, atque restem ad legat VALERIUM citatum, quem sic intelligi vult. Publicè quum Cicutam & Athenis & Masiliæ adservatam fuisse constet, novum meæ sententiæ accedit robur. Quo modo enim adservari potuerit, si hoc venenum præparatum pura fuisset Cicutam, non video; si succus erat brevi, ut mihi propria constitit experientia in corruptionem abiisset, & eo citius in Græcia ut regione calidiore; sin fuisset solummodo succus sole densatus, tunc per modum hodierni sese habuisset extracti Cicutæ, & quod ad unam drachmam datum nequaquam necare infra

parebit. CASPAR. HOFFMANN. *de med. officin. L. 2. c. 67. de Cicuta* §. X. plane ad stipulatur meæ opinioni; dubius enim æque hæret: quale venenum fuerit *Assica Cicuta*; licet frigidum fuisse credat virus illum Atheniensium *Cicutam*, quia mortem naturali omnino similem inferebat, quum sensim, & sine symptomatis vita extingueretur validis, . . . & hinc potius arguendum est, hanc *Cicutam* fuisse præparatum aliquod sicut & ejus ad extraneos missione, & quia publicè custodiretur, dixi, statuere possumus, aut quoque si hæc potio pœna fuisset *Cicutæ succus*, semper concedendum manet, quod adeo fuerit aliis intermixtus ingredientibus, ut eis contra suam valde pronam salutem efficaciter muniretur corruptionem. Imo SYLVATICUS *de Usu Theriac. L. 7. c. prop. p. 53.* provocans testem DIOSCORIDEM asserit; »quod *Cicuta Atheniensium*» non simplex *Cicuta* erat, sed aliquod compositum. *Cicuta Gallis la Cigne Germanis Schievling, Wüterich.* Nostratibus quoque *Deüffels* aut *Karzenpeterlein* accedit.

## §. II.

Varia quoque τὴ *Kavéla*, & *Cicutæ* tam synonyma, quam epitheta occurrunt; & eorum plura congestit DIOSCORIDES *L. 4. c. 77.* videntur ea à variis, quæ inducere *Cicuta* credebatur, symptomatibus surrexisse; non ausim, fateor, ea omnia ex suis fontibus extricare, clariora reddere, opus magno erat arduum VERGILIO; cur non enorme, infinitum adpareret mihi parvo; attamen vidimus placere conatus, parva magnis addere liceat, & in quantum mihi Græcis erat haurire fontibus, stimulantem VERGILIO, lucem ad ferre conabor; *Cicuta* ergo ab eventu maleficii ejus dici potest *Amaurosis*, significat enim hæc vox id, quod extenuando minuendoque vires;

perimit. *Timoros* idem ac puniter, vel ultor dicit, quia pro pœna & flagitii publica ultione *Cicutæ* compositum extaret; *Cataphyxis* vero quasi refrigeratis ab eventu & creditavi refrigerante; *Angynon* strangulationem, suffocationem enim inducere esum *Cicutæ*, omni tempore fuit observatum & generales causare convulsiones. *Paralyfini* quum Veteres, si propinarent *Cicutam* non solum artus, musculos experiebantur immobiles, sed omni sensibilitate privatos, ergo & cur audiebat *polyandynon*, *aphronæ* nec minus pater. *Sileo* cetera, ne longior fiam; saltem plurima eorum & græca vel parum lingua doctis facile patent, licet non diffitear, alia inter ea stare explicatu planè difficillima. Videmus nec non Græcis *Κάμερον* teste SCHOLIASTE ad *NICANDRI alexiphar.* p. 59 *χορδανον* quoque *χοριανον* audivisse, h. e. *Coriannum* seu *Coriandrum* forsân à foliorum *Coriandri*, modo SCHOLIASTES non confundat, aliqua, si ulla esset cum istis *Cicutæ*, similitudine *Cof.* *BODÆUS l. c.* quod vero Veteres in comparationibus faciendis admodum faciles fuerint, & ideo harum nonnullas sæpe satis absurdas imaginati sint, quis negabit? ita etiam *SALMASIUS Homonym.* *Hyles Jativa T. II. c. 50.* confirmat, quod *EROTIAMUS* in lexico ex *DIODORO Grammatico* & *ZENONE HIEROPHILEO* notet, τὸ κάμμαρον apud *Italios* quoque significasse *Cicutam*; & apud *HIPPOCRATEM Lib. de Loc. in homin.* p. 89. τὸ κάμμαρον multi *Cicutam* interpretantur, quam ipsam autem vocem aliis quoque substantiis inditam fuisse *FŒSIUS* probat in *Oecon.* *HIPPOCR.* unde quoque *DIODORI Gramm.* & *ZENONIS* auctoritate liquet κάμμαρον vocari *Cicutam* à *Doriensibus* *Italiam* incolentibus, eo quod infortunium, ac malum adferat *Lethum*. Sed cum *DIOSCORIDES L. IV. c. 77.* *Aconitum* quoque κάμμαρον appellari scribat, hinc factum, ut apud non paucos *Aconitum*

tum

tum & Cicutam reperiamus confundi; observante præter SALMASIUM quoque MERCURIALI *var. lect. L. II. c. II.* qui præsertim *L. III. c. 4.* locis ex ANTIGONO & ATHE-NEO adductis abunde demonstrant Veteres & præcipue Arabes & Aconitum Coneion & *κόνειον* dixisse *άνόνιον*; id quod evidentissime patet ex ABUALI IBN TSINA *Canon. med. L. II. tract. 2. p. 277.* qui ait: dico ego Græcè plantam hanc vocari Coneium, quod interdum Arabicè vertitur *Siankevân*, h. e. Cicuta; interdum *Albisi* i. e. Napellus eo, quia Coneium & Napellus fere similia pariant Symptomata, & profectò dum AVERROES *v. collig. 24.* asserit sturnellos vefci Napello, per Napellum significasse Cicutam, inde patet, quia GALENI loca Conium respicientia citat. Sed Arabes quoque Græcorum *κόνειον* per Jusquiamum vertisse testis est APONENSIS *Conciliat. different. C L.* HESYCHIUS vero *l. c.* cui quoque BODÆUS assentitur tradit, alios vocasse Cicutam *άννισαειδέν* seu Aniso similem, & inquit, quia Cicuta fert semen Aniso simile; alii vero iisdem testibus *κόνειον* dixere *εφήμερον*, eo quod sua summe mortifera vi uno die homines præcipiti tradere morti crederetur, his RUELLIUS *L. III. cap. 113. de Nat. stirp.* adstipularur: sunt, ait, qui Cicutam ab interitus celeritate Ephemeron, ut PHOCION autor est, appellarint . . . Apud LIBANUM *declam. 8. p. 340. φάρμακον*, & *κόνειον* unum idemque sonant. HESYCHIUS vero & POLLUX Grammatici facile principes plectuntur nostram herbam Epithetis valde nigris; ille in *Lexico*, hic in *Onomastico*; interpretantur enim *κόνειον*, *φάρμακον*, *δλητήριον*, *θανάσιμον*, *δλέρειον* . . . Latinos quod spectat scriptores, Botanicos maxime, Cicutam universim sumptam mox *Conium*, *Cicutam*, *Cicutariam*, *Cynapium*, *Cherophyllum*, *Cherofolium* &c. ad dedecus usque confuse nominabant; imo refert HARDUINUS *l. c.* quod suo tempore octo genera Cicutæ in Horto Regio Parisino numerarentur; &

eorum Epitheta, si cogito, magis minusve absurda, semper tamen valde vaga, *Major, Minor, Aquatica, Terrestris, Vulgaris, Vera, Fetida, Fatua* &c. dicta, ne nauseas, farua recensendo, moveam, taceo.

§. III.

Majorem omnino meretur attentionem *Cicutæ* distinctio in Majorem, Minorem & Aquaticam, quæ post renatas in Europa litteras crebrò apud auctores occurrit; & evicit Illustris TREW pro exquisita sua circa Veterum scripta eruditione & in re vegetabili perspicacia ad tria tantum genera reduci posse, quidquid apud auctores de *Cicuta* refertur, vid. *Commer. Noric. 1740. bebd. 47.* ego de primo saltem genere, quod *CICUTÆ TERRESTRIS MAJORIS* nomine Celeberr. Vir p. 373. venire monet, tractabo, de tertio, *CICUTA AQUATICA* dicta, Clar. WEPERUS proprio tractatu Basileæ 1679 primum impresso, & dein ibidem curante ZWINGERO 1716 recuso, aucto, ita egit, ut posterioribus vix aliquid, quod addant, reliquerit. CYNAPII RIVIN. *ETHUSÆ* LINN. quæ est secundum Illustrum TREWIUM *CICUTA TERRESTRIS MINOR* Authorum, historia uberior, ut quoque aliquem, qui eam tractet, experiatur opto.

§. IV.

Nominali nunc præmissa discussione, quid genus *Cicutæ* sit, dicam; plantam esse umbellatam, h. e. flore umbellato instructam, apud Auctores occurrit; Eadem à *Calycistis* ad umbellatas, à *Corrollistis* & ad Polypetalas, Rosaceas, Irregulares, & ad Pentapetalas Umbellatas; à *Sexualistis* ad Pentandriam digyniam, à *Fructistis* ad Gymno dispermas semine striato oblongo refertur; ea de qua (§. 3.) loquor, *Cicuta* proprium genus consti-

tuit, quod *CONIUM* III. *LIMÆUS* appellat; & ejus sequentem observavi characterem :

*CAL. Involucrum Universale* ex foliis angustis, reflexis octo incirca, per maturitatem defluentibus componitur.

*Umbella Universalis* ex novem, quatuordecim, & ultra radiis stat, radii exteriores mox plus, mox minus ultra interiores producantur.

*Involucrum Partiale* efformatur à foliis sex incirca, præter magnitudinem illis involucri universalis simillimis.

*Umbella Partialis* numerus radiorum est parum diversus ab illo universali.

*COROLL.* Petala quinque subovata, parum irregularia, supernè leviter incisâ.

*STAM.* quinque, totidem *Anthervis* instructa.

*PISTILL.* Germina duo infra receptaculum intra Corollam eminentia, apicibus fungosis coalitis duos *Stylos* exiguos emittentia.

*SEMIN.* duo contigua, convexo plana, striata striis lineis transversalibus evidenter crenatis.

§. V.

Antiquam vero *CICUTAM* nostram, quæ est *CONII* L. prima species, suis distinguam Characteribus, necessariam fore duxi, ejus, quibus authoribus venit, prius adducere nomina, & ut plurimum sunt sequentia.

*CONIUM FUCHS.* *Hist. Stirp.* Icon, si femina exceperis, bona.

*CONIUM Maculatum SEMINIBUS STRIATIS* LINN. *Spec. Pl.* p. 243. *Flor. Suec.* p. 86. WACHENDORFF. *Hort. Ultrajct.* p. 8. SAUVAGES *Method. Fol.* p. 259. GERARD *Flor. Gallo Provinc.* p. 243. à LEYSER *Flor. Hallens.* p. 47. JAQUIN *Plant. Vindobon.* p. 46.

- CICUTA PLIN. *Hist. Nat. L. XXV. cap. 13.* SERAPION. *de Temper. Simpl. p. 229.* TRAGI *p. 474.* Icon & Descriptio rudis. MATTHIOL. *in Dioscorid. cum Icone minus bona.* CAMERARII *Epitom. p. 839.* bona Icon. DORSTEN. *Botanic. p. 83.* male adumbrat. CÆSALPIN. *L. VII. cap. 27.* LONICER. *Nat. & Vir. Plant. p. 238.* DODONÆI *Pempt. p. 461.* cum figura & descriptione bona. LOBELII Icon sat bona. TABERNÆMONT. *Herbar. 1170.* figura pessima. LUGDUNENSIVM *L. VI. cap. 45.* Icon mediocris. GERARD *Herbar. L. II. cap. 429* Icon. sat bona. DALEI *Pharmacol. p. 139.* Descriptio bona. RAJI *Hist. Plant. 451. Synops. Stirp. Angl. p. 215.* RIVINI *Introduc. & ord. Plant. p. 22.* Icon mala, quam aliquis SCHULZEN recentissime suo libello: *Kurze Nachricht von den Eigenschaften und von den verschiedenen Arten des Schierlings. Dresd. 1762.* apponere male curavit. HALLER *Enumer. Plant. Helv. p. 434.* & *Hort. Gotting. 175.* BOEHMER. *Flor. Lips. 200.* RUPPII *Flor. Jenens. 284.*
- CICUTA Major CORD. *Hist. Plant. L. II. cap. 149.* Icon non mala. CAMERAR. *Hort. Med. 41.* C. B. *Pin. 160.* & *Plant. Basil. p. 48.* PARKINSON. *Theatr. Botan. L. VII. cap. 32.* figura bona. MORISON. *Hort. Oxon. T. III. L. 9. p. 290.* FOURNEFORT. *J. R. H. T. F. S. 7.* ZANTCHELL. *p. 66.* VAILLANT *Botan. Paris.* MAPPI *Hist. Plant. Alsat.* LINDERN *Hort. Alsat.* BERGEN *Fl. Francof. MORAND Hist. Stirp. p. 16. Tab. XI. fig. 4.* male. SEGUIER *Plant. Veron. II. p. 4.*
- CICUTARIA *Vulgaris* CLUS. *Hist. II. p. 200.*
- CICUTA *Veterum & Neotericorum* I. B. *Hist. Plant.*
- CICUTA *Vera* GESNER. *Hort. p. 253.*
- CICUTA *Germanorum* PAULI *Quadrupart. Botanic. p. 263.*
- CICUTA *Officinalis* GEOFFROY *Mater. Med. T. III.* BLACK-



WEL *Herb. Tab. 451.* est pessima. STÖRKHII Icon *Supplement. de Cicur.* annexa est eximia.

**RADIX** fibrosa, fusiformis, mediocris crassitie, & longitudinis, plures fibras emittit, & in plures terminatur fibrillas, ex albo flava, rugosa, odore ad Pastinacam accedens.

**CAULIS** teres pro vario solo variam acquirit altitudinem, à pedali ultra tripedalem usque, & crassitiem interdum digitalem, cavus, variis geniculis distinctus, maculis sanguineis per omnem longitudinem maculatus, dichotomus, Pastinacam redolens.

**FOLIA** alterna, ad quolibet geniculum unum, sessilia, basi ventricola, admodum caulis maculata, instructa, pinnata, pinnae quo sunt inferiores, eo sunt longiores, pinnae denuo pinnatae, & harum foliola iterum in pinnarum morem ordinata, ultimae pinnae omnes dentatae, & sessiles, cum pinnae priores petiolatae sint; omnia glabra. Surgit ad quolibet geniculum ramus, cujus basin folii vagina excipit; hic ramus & soliditate, & foliis cum caule convenit, ex geniculis ramorum surgunt pedunculi. Genicula ramorum superiora non raro ramos denuò producant. Odor leviter nauseosus.

**FLORES** in Umbellam ordinati sunt, & pedunculi, quo sunt inferiores, eo sunt breviores, ceterum se habent, ut §. IV. dictum fuit.

**FRUCTUS** ex oblongo globosus & binis seminibus compositus, hinc gibbis, crenatis, punctatis, illinc verò planis, quae perfectè matura à se separata decidunt.

Nascitur passim in Europa, ut ex allegatis Auctoribus patet, non exrat in Catalogis Plantarum Nicæensium, Sibiricarum, Ingricarum, Lapponicarum, Carniolicarum; amat, quod & Veteres jam animadvertè & hinc eam quoque frigidam eo magis pronunciarunt, loca umbrosa, pingua, circa fossas, aggeres, sepès agrorum, nec non

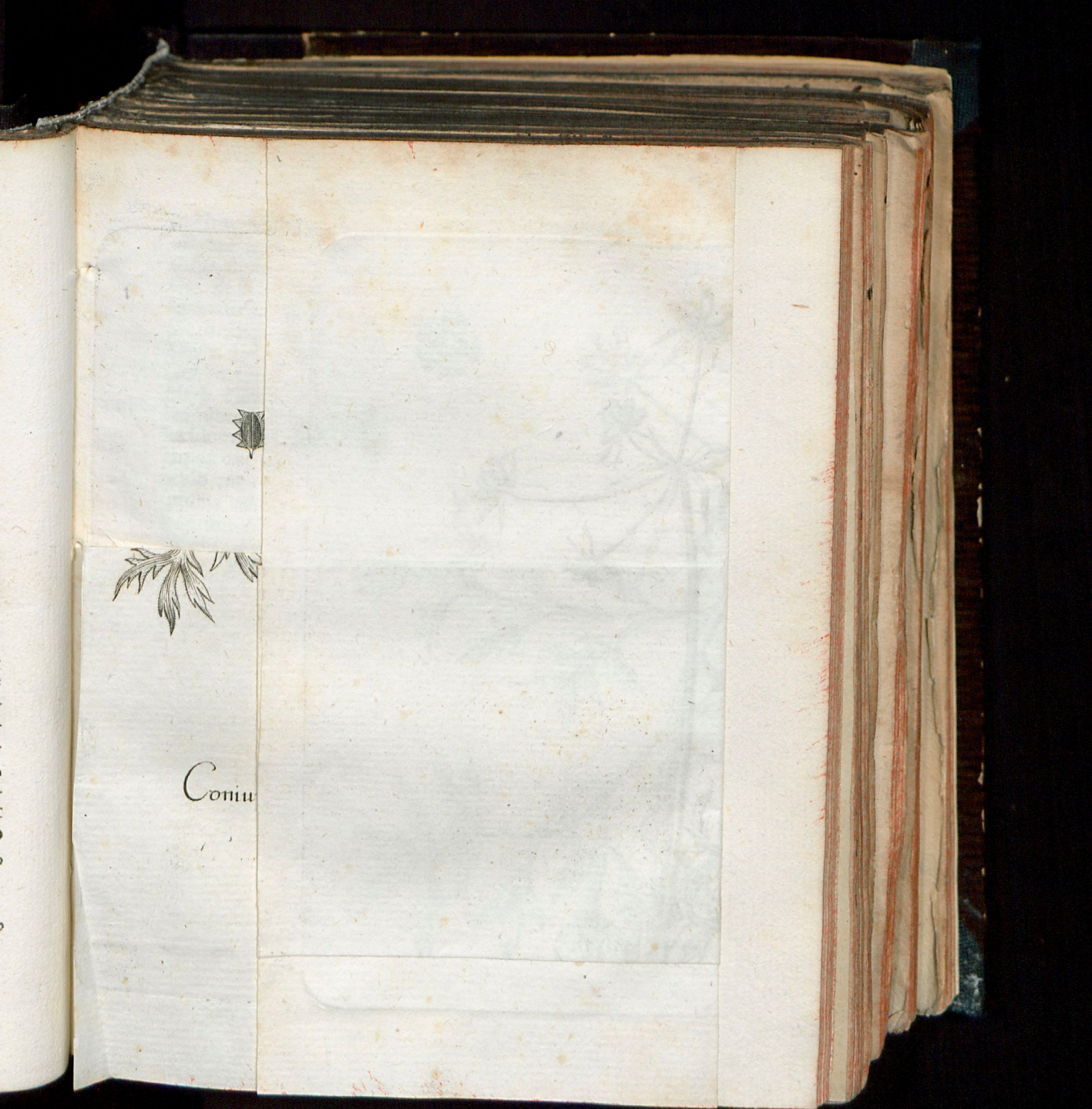
libenter temporum, ruderum, arborumque umbras, deferta inhabitat. Floret per omnem æstatem; mensibus Junio, Julio ad Augustum usque, maturat Septembri semina.

Quum autem Illustri LINNÆO adhuc duas species *CONII*, præter mox dictam, recensere placuerit, quarum alteram, quæ ipsi secunda est, & *Africana* dicitur; à BOERHAAVIO Indice altera *Part. 1. p. 65.* egregiè depictam cum nunc in Horto Academico florentem benevole coram videam, describere non inconsultum duxi. CAULIS teres, pede altior, multos ramos mox ex RADICE fibrosâ, tenui emittit; FOLIA vaginantia pinnato pinnata, pinnulis angustissimis, creberrime trifidis; INVOLUCRUM & univertale & particulare polyphyllum; FLORES parvi, albi; SEMINA tribus striis eminentibus instructa, evidentè marginata, striæ exiguis tuberculis, quæ LINNÆO aculei audiunt, distinctæ.

Tertiæ, quam ab Illustri ROYENO LINNÆUS denominat, & feminibus radiato spinosis distinguit, quum Iconem egregiam ab Illustri Viro delineatam, amicissime meo summe Venerando Professore, arduo Fautori D. D. SPIELMANN missam munificè contemplari licuerit, sequentem offendi: Habitus *CONIO Africano* similis, Lacinie FOLIORUM tamen latiores; foliola INVOLUCRI quoque latiora, & majora, quam in specie antecedenti, PETALA purpureo colore superbiunt; SEMINA non marginata, striis eminentibus tota obsessa, evidentibus aculeis insignita; hæc ex Ægypto Hortum Lugdunensem intravit, ejus cum nulla adhuc Icon proster, figuram ære expressam hic adjeci. Ego non audeo decidere, cur placuerit maximis Botanicis duas has ultimas plantas, quæ omnino sive ad *CAUCALIDEM* L. sive ad *ARTEDIAM* L. pertinent, *CONIO* adnumerare.

§. VI.

Cicutam examinaturus, nulla mihi, fateor, mens fuit,



Coniu



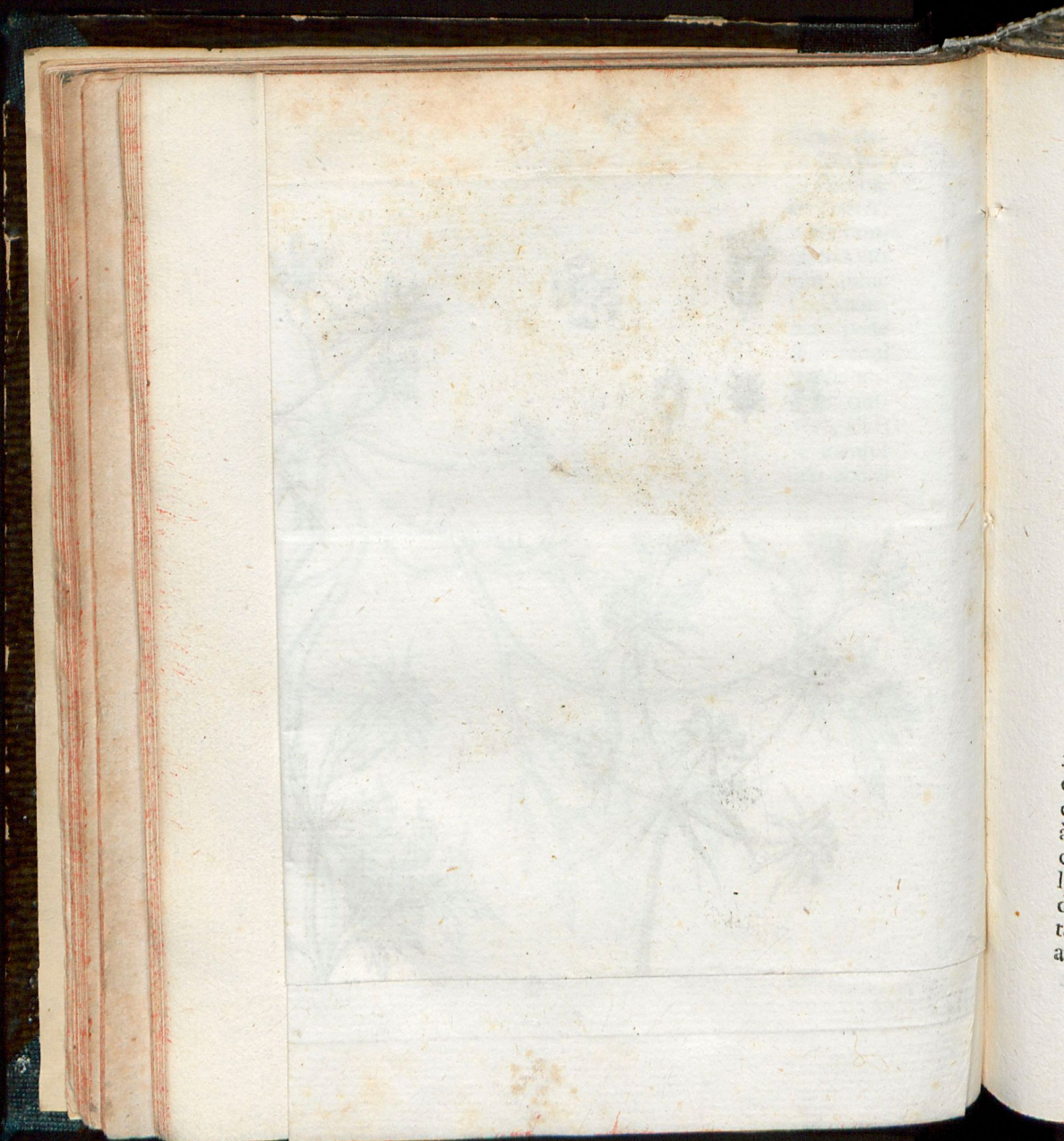


*Comum Royenii L.*



fo  
qu  
ro  
cta  
hil  
mā  
P  
tan  
He  
len  
luc  
rup  
aci  
qui  
lpir  
ultr  
mar  
ore  
viol  
I  
factu  
duae  
tuor  
aquo  
I  
ficcat  
de n  
comm  
à refi  
cantar  
los du  
defcer  
tam a  
ad ext





fortius torquere Cicutam, in ejus inquirere producta, quum principiis sanioris Chemiæ doctus certus sim, ple-  
rorumque vegetabilium corpora una eadem largiri produ-  
cta, & Clar. GEORROY *Mat. Med. T. III. p. 324.* jam ex-  
hibuerit validiorem Cicutæ analysin; cum verò novissi-  
mè in Expert. D. LOCHER *Observ. Pract. cap. IV. p. 77. sqq.*  
*Vienn. 1762.* legam celeberr. Prof. LAUGIER denuò Cicu-  
tam fortiori tractasse igne, hinc commissi libram unam  
Herb. Cicut. recentis retortæ vitreæ, quæ tradita *B. A.*  
lentissimo igne fora fundebat phlegma aquæ in modum pel-  
lucidum, parum vel nihil sapidum, fortens Cicutam, sy-  
rupos cæruleos non mutans, sed solutionem mercurii in  
acido nitri sub forma Calcis albæ dejiciens, & venereis  
quibus adfundebarur solutionibus, cæruleas reddidit, ergo  
spiritum obtinuerim urinosum parit; sensim sine sensu &  
ulterius aucta ignis vi multum olei nigricantis empyreu-  
matici obtinui, atque aliquot grana salis alcali volatilis sese  
oræ rostri retortæ supremæ adfgebant, quæ syrupum  
violarum forti tingebant viridi.

Potius mihi videbatur ad cognitionem meæ plantæ  
facturam analysin ope extractionis instituendam. Libræ  
duæ Herb. recentis Cicutæ dabant exsiccatae uncias qua-  
tuor & drachmas duas, ex his ut obtinerem & extracta  
aquosa & spirituosâ.

1. Ad *Extractum Aquosum* parandum sumsi Herbæ ex-  
siccatae uncias tres; tam diu hæc cum tor aquæ, sæpius  
de novo adfusæ, defusæ, in Cucurbita Balneo arenæ  
commissa lente digerebam, usque dum nova adfusâ aqua  
à residuo amplius non tingebatur. Quod à liquore de-  
cantato remanebat residuum unciam unam, plus scrupu-  
los duos ponderavit. Liquor vero Tincturam atroviri-  
descendentem mentiens, & ex viridi flavicante colore char-  
tam albam tingens, evaporabatur & inspissabatur ulterius  
ad extracti consistentiam, quod salino sapore, & ex bruno

viridi gaudebat colore, probè exsiccatum fuit unciam unam & scrupulos quatuor. Hoc extractum iteratis quoque vicibus optime exsiccatum, mox tamen in aëre mollescebat.

2. Ad *Extractum Spirituosum* recepi Herbae exsiccatæ unciam unam, quæ pariter cum spiritu vini rectificatissimo tamdiu digerebatur usque dum post adfusas, iterumque defusas pervices spiritus ejusdem uncias viginti sex, residuum Cicutæ amplius non tingeat spiritum digestum; Tinctura hæc erat atro viridis, sapor ejus ex herbaceo spirituosus, nec nauseosus mihi videbatur, odor vero fortiter spiritum vini redolebat; residuum exsiccatum drachmas sex æquabat; hanc tincturam abstractionis ope redegî in Magma nigrum, ex quo aqua tepida ipsi adfusa resinæ atroviridescens, semper mollis, insipida, potius fatuæ grana viginti & unum dejecit. Hæc resina licet aqua tepida pluries elutriata, & per diem integrum clybani calore exsiccata, imo vitri in modum pellucida, fragilis redita fuerit, tamen frigida facta, aëri exposita liberiori valde quoque sereno, & æstivo tempore iterum mollescere cepit.

3. *Extractum Aquosum secundum* ergo parabam ex residuo ab *Extracto spirituofo primo*, hoc digessi, maceravi denuò cum tanta aquæ quantitate, ut ultima adfusa nec amplius tingeretur; colato liquore, omni confuso viridi, procedebam, ut in *Extracto aquoso primo* fuit dictum, atque obtinui *Extracti aquosi secundi* circiter drachmas duas, primo plane consimilis.

4. *Extractum spirituosum secundum* fiebat ex residuo *Extracti primi aquosi*, & hoc residuum exsiccatum cum spiritus vini rectificatissimi uncis viginti octo denuò, & usque dum spiritus nec amplius tingeretur, maceravi, Balneo arenæ digessi, & eodem planè modo ut *Extractum spirituosum primum* tractavi, omne confusum, colatum dedit denuò tincturam atro virentem in omni similem



milem priori, quæ more prioris in magna formata, & hoc præcipitatum, lotum, evaporatum, exsiccatum fistebat resinæ atro viridis scrupulos duos, quæ semper iterum, & licet per quinque dies exsiccaretur, multoties Aqua tepida tubigeretur, violente tritureretur, de novo exsiccaretur, nec granum ponderis perdens liquebat, mollis, tenax, fatua manebat.

Eo attentius igitur, accuratius & curiosius meam Cicutæ Resinam tractavi, quia mihi mens certior analogicè hærebat, Cicutæ Virus forsitan in ea positum fore; spes fefellit; nam gustavi multoties timidè hanc resinam, nec urebat, nec irritabat; imo nec ullum nisi satis fatuum linguæ imprimebat sensum; hinc audacter magis ad aliquot grana resinam masticavi adeo tenacem, ut quoque ejus aliquid dentibus semper diu illitum maneret, deglutivi jejuno ore, manens per dimidium jejunus diem nec ullum expertus sum incommodum, aut umbram mali: hinc audax ad scupulum usque & ultra iterum jejunio remanens stomacho per octo horas hanc resinæ portionem digessi, quin irritatum Ventriculum, quin illum sentirem malum, verbo optime me habui. Credebam enim, cum tunicæ interiores stomachi irritabiliores essent linguâ, forsân licet linguæ parcuisset, resina stomachum saltem stimularet, irritaret, aliqualisque mihi saltem dolor obveniret; sed feliciter spe cecidit experimentum, nec sensum sensi.

5. Recepi alia vice Herbaræ Cicutæ recentis libras duas, hæ torculari in sacco subjectæ fundebant uncias quindecim succi, qui linteo colatus, spissior quidem aliquo modo, nec tamen, ut statuit GALENUS *de simpl. med. facult. L. II. cap. 2. p. 14.* præ ceteris succis herbaceis viscosus magis, aut frigidus erat, saporem perfecte herbaceum, mucilaginosum sapit, nullo modo linguam irritat, vel urit, sed odorem Cicutæ fortius, imo ve-

hementer spirat, & valde ingratum, naribus admotus imprimi odoratum; nec tamen ut quidam statuerunt, innumeris, qui eum olfecerunt, animi causavit deliquia, hic succus vitro cylindraceo vesicâ integrâ duplicatâ madidâ quam arctissime obturato, contactus paucis elapsis minutis adeo vesicam distendit, ut certissima vitri inde minitaretur fractura. Hinc vitrum in cubili tenens aperui, & statim omnia cubilis licet majoris spatia fortiori Cicutæ odore undequaque repleta erant, diutius, etiam omni succo semoto, fœtebant. Unde hæc phænomena! an à multo proniori Cicutæ succo præ aliis fermentatione? non credam, quum præter quod illi aëris exterioris accessus absolutè denegatus esset; adeo brevi vix ullus oriri partium videatur posse motus intestinus, nec ullum talem accuratissimis oculis percipere potui; atque dum succum Cicutæ rite fermentationi exposui, semper plures horæ requirebantur usque dum vel ullus levis motus *fermentatius* distingui poterat. Num vero potius à summa partium Cicutæ volatilitate, an à subtili quodam oriebantur? hoc aliis judicandum relinquo; odor Cicutæ fortior, & aperto hic vitro subitanea cubilis fœtore repletio hoc saltem demonstrare videntur.

6. Tentavi etiam qualem effectum succus Cicutæ sanguini adfusus ederet, iteratis vicibus eundem sanguini & vena fluenti & subdiversâ proportionem admiscui, nullam autem inde vel minimam in sanguine surgere mutationem observare potui, & quod diuturnior extracti cicutæ usus nihil demat sanguini, imo potius illi conciliet naturalem crasin probare videntur observata Clariss. STOERCKII *De Cicutâ L. 11. cap. IV. Coroll. I.* atque Doctissimi LOCHER *Observat. Practic. cap. IV. p. 103.*

7. Ut quoque *Extractum Cicutæ Clariss. STOERCKII* obtinerem, succi Herbaræ Cicutæ recentis expressi, neutiquam depurati uncias quindecim inspissavi ad syrupi

consistentiam; Gustavi & adhuc dum perfectè sapiebat inspidam leniter fatuam, si mavis nauseosam Herbam, & hoc magna viride ponderabat uncias quatuor & dimidiam. Hujus dimidium lente & cautissimè recepta encheiresi in vase terreo fortiori crusta vitrea tecto, ad Extracti vegetabilis inspissabam consistentiam, æquabat unciam unam, molle erat, ex bruno viride, fortius falsum, leviter nauseosum, semper proprio Cicutæ odore manet infectum. Extracti hujus unciam unam per quinque menses in loco aëri liberiori exposito reliqui Scatula inclusam, charta tectam, ut viderem, nūmne corruptum sese asservaret hoc Extractum; atque elapso hoc temporis spatio vidi totam hanc massam, ut antea, & saporem, odorem & consistentiam Extracti Cicutæ referri; quod mirum, undequaque spiculis Salinis, quasi efflorescentiis, cristallos mentientibus, pellucidis, quæ frigidi quid, ut nitrum, linguæ imprimebant gustatæ, in igne crepitantibus, hoc extractum tectum gravidum erat. Ob parciorem quantitatem, mihi in naturam hujus salis investigandi, copia nulla erat.

8. Quoniam vero hoc Extractum, more recepto preparari solitum, Empyreumatis facilis contrahere valeat vitia, ut inde monuit celeberr. STÖERCK, suas utique deperdere possit vires, id quod & ejus salini saporis imminutione, & ex notis empyreumatis in alteranda Extracta viribus elucescit, hinc illud in modum Illustr. Comit. DE LA GARAIS paravi, hoc in omni priori simile observavi; præterea, quod in hoc Extracto nullus combustionis metus, nec virium deperditio sit, sapor, odor plane iidem, imo exquisitiores vigeant, patet, est perfectè sub falsum, nec ulla Empyreumatis nota macularum; sed & quoque hoc Extractum statim ac frigescebat, mollescebat, aërisque, & quidem illi solummodo cubilis expositum, adtrahebat humidum, & brevi sen-

sim sine sensu ita molle reddebatur, ut mox massam constitueret planè mollem, tàmèn ut cera tenacem, falsam, omnis Empyreumatis expertem, ceteris ut dixi, in omni Extracto Cicutæ STÖRCKII si non præstantiorem, saltem parem, æmulam.

9. Certam quoque Herbæ Cicutæ quantitatem destillavi, ut aquam Cicutæ acciperem, destillavit, ut aliæ aquæ insipidæ vegetabilium destillare solent, nec ullam inter alias insipidas aquas destillatas, viribus expertes, & illam Cicutæ reperiri potui differentiam; quamquod illa Cicutæ mihi valde nauseosa sapiebat, naribus exhibitæ fœtebat.

10. Herbæ Cicutæ uncias octodecim methodo Tacheniana incineravi, dederunt cinerum alborum drachmas quinque, his elixivatis, lixivio inde obtento ad cuticulum evaporato pervices, adfundum vasis secesserunt miculæ salinæ, quæ repetita encheiresi congestæ constituebant falsis alcali fixi scrupulum unum & aliquot grana.

11. Quum autem Clariss. STÖRCK *Tractatu & capite 1. de Cicutâ p. 9.* annotet Radicem Cicutæ recentem in taleolas sectam fundere lac amarum, & acre, atque adeo, ut gustata apice linguæ unica, aut altera hujus succi guttula mortem Celeberrimo Viro minitaretur . . . hinc curiositate, genii mei calcare stimulatus, ut eadem mira viderem, sed frustra pluries pertæsus, tristis quæsi; variarum enim ætatum, & tenerrimas ad semi-lignosas usque Radices separatim discidi, digitis forriter compressi, ut lacteum tandem obtinerem succum, non obtinui; sed limpidiusculus, flavicans parum, gustatus & pluries & largius, ut præsentem horrerent, post aliquot minuta faucibus, linguæ solummodo sensum leniter urentem, non amarum imprimebat, qui brevi semper evanuit; nec lingua rigida, nec tumens, nec dolens inde facta fuit. Ulterius progressus harum radicum juniorum, optime

succofarum, quæ per se gustatæ Pastinacas, aut mavis apium dulce *CELERI* Italorum dictum, mentiebantur, libras duas in minores taleolas sectas prelo subjeci; validâ torturâ uncias septendecim & drachmas quatuor succi lutei, spissiusculi, primò saporis sat dulcis, dein leniter urentis, Petroselinum, aut si mavis Pastinacam olentis expressi. Licet admodum largè à me gustatus, lingua diutius, quoque fuerit detentus, tamen nec nisi lenem ardorem, nullam inflammationem impressit, excitavit; brevi econtra omnis sensus evanuit. Finem vero pressio- nis radicum versus, saccus guttatim demisit ad unciam unam & ultra, succum à priori plane diversum, aquæ in modum limpidum, pellucidum, admodum suavem, dulcem, parùm ad flavum inclinantem, nullo modo, copiosissime gustatus, urentem; quid de his statuendum sit, aliis mitto; quæ testibus Clariss. *SPIELMANNO* Professore meo summe gratioso, & ejus discipulis mira vidi, scribo. Succum priorem in vase vitreo quiescere feci, & vix uno elapso die jam fortiter fermentare, valde foetere, fæces adfundum dimittere cepit, & ad eo magna copia, ut octidui spatio ad trientem sui recrementa, feces deposuerit, & mucida pellicula tectus esset; hinc eum colo subjeci, feces separavi; liquorem limpidiorem, nihil fere amplius flavicantem, albumine ovorum leni coctio- ne ulterius purgavi, unde succum à mucilagine copio- siore purgatum, sic & clarificatum balneo arenæ commisi, evaporavi, & dum ad dimidium suæ consumptionis pervenerat, licet lenissimo digestionis igne tractatus fuisset, non minùs erat torus bruno nigricans, parum sal- sus, magma syrupi consistentiam induens referebat; hinc & illum denuo ab igne depositum per plures dies sibi reliqui; situm contraxit novum, atque ejus superficies mucidis distinctis tegebatur placentulis; colatus denuo, liquidem ad fundum nihil deposuit, & iterum evapora-

rus lentissimo ba'neo arenæ, ad ficitatem usque inspissatus mihi largiebatur massam alcalinam acriorem, quæ pluries elixivata mihi unciam unam & grana decem alcali albicantis stitit, quod fortissime cum acidis effervescebat, nec tamen in humido aëris, nisi ægre, liquefcebat, quod ergo obtinuerim alcali vegetabile fixum quis non perspiciat.

12. Vidi perlegendo Authores de Cicutâ quod longe plurimi & præsertim Veteres Cicutæ semen reliquis ejus partibus longe præsentaneum magis venenum crederent, decantarent. Collegi igitur Cicutæ semen perfectè maturum, imo aridum, gustavi, manducavi & sæpius, & largius jejuno manens ventriculo, ad drachmas usque deglutivi, quin ullo alio, quam Herbæ siccæ, & inodoræ adficerem, sapore; nec unquam quid mali, fit ardoris, fit doloris vel in lingua vel in stomacho sensi. Quum vero seminis grana varia decorticarem, reperi sub cortice tenuiore griseo nucleum ex flavo album, splendore cornu & duritie referentem. Inter ungues primò fortius pressum semen oleosi quid & pinguis unguibus impressit.

13. Ideo recepi seminum dictorum unciam unam cum semisse, hanc quantitatem in mortario probe tundere curavi, eam sacculo commisi, torculari subjeci, atque olei blandissimi unguinosi, parum fatui, si vis, oleum nucum, ut dicunt, frigide paratum aliquo modo mentientis, ex bruno flavi, spissioris scrupulos tres cum semisse obtinui. Diu hoc oleum Cicutæ & ultra tres menses in vitro epistomio clauso adservavi, nec ullam ideo acredinem contraxit, imo dulce dein parum, ut oleum Amygdalarum evadebat. Ab initio pressionis suæ perfectè Butyrum Cacao spissitudine referebat, sed tempore multò magis liquefcebat. Multoties illud gustavi, ventriculo per guttas commisi, nec umbram mali exper-

tus sum. Alia cum eo experimenta instituere non potui, quum ejus quantitas haud sufficeret, nec favens illud experiundi occasio existeret; & ex dictis arguendum est, quod hoc oleum præ cæteris unguinosis nullas possidere debeat vires.

14. Ut quoque sal essentialis Cicutæ obtinerem, sudavi, hinc summi succi Cicutæ expressi uncias octodecim, quæ per subsidentiam depuratæ, colatæ uncias dabant quindecim, ulterius depuratæ, & albumine ovorum optime clarificatæ, filtratæ, valde lento calore evaporatæ, ut ad perfectam crystallisationem aptæ, diutius in loco frigidus detentæ, & licet magis evaporarentur, magma tamen semper ex bruno viride, Cicutam & olens, quamvis falsum, evidenter sapiens constituebant, nec miculam salis essentialis largitæ sunt.

§. VII.

Jam vero ad vires Cicutæ ut perveniamus; profectò modo dictæ, & aliæ quæcunque ejus qualitates à priori spectatæ, pensitatæ, vix aut nullum, ad ejus eruendas proprietates & effectus, lumen adferrunt; & si quid mirandarum Cicutæ primò Herbatæ facultatum causæ suspicionem tradere possent, foret omnino proprius, unicuique ex multis ejus fœtor; atque hinc nec male GALENUS *de simpl. med. fac. L. IV. cap. 18.* venenatam esse Cicutam arguebat, dicens: » multa vero etiam statim ipso » odore aliena sunt, planeque pugnantiam cum homini » ne indicant, velut Cicutæ succus: qui profectò non alium, quam Herbatæ ejus odorem spirat, & revera hic proprius fœtor, ut patet ex dictis §. VI. N. 5. & claro sensuum testimonio aliquid subtile actuosum arguit, demonstrat; quid vero illud sit! an sulphur sylvestre narcoticum cum JUNGIO *Eph. n. c. d. t. a. 4. §. 5. Observ. 106. p. 107.* absurde dicam? an cum TOURNEFORTIO *Hist.*

des Plant. de Paris p. 258. & GEOFFROY Mat. Med. T. 3. p. 325. admittam, quod Cicuta in se salem contineat aut sali amoniaco aut alii volatili urinoso analogum? plane non. An potius, multo absurdius cum KOENIG Regn. Veget. c. 6. p. 80. salem volatilem arsenicalem arguam? Vel alia quæcunque a Veteribus præcipue credita Cicutæ principia à me nullo detecta vestigio, in favorem hujus Cicutæ fœtoris, aut alius effectus incerti perperè credam? non. Dedecet omnino in Chemicis, imo in Phificis alia admittere, quam quæ sensibus assequi possunt. Quid vilius, quæso, quam corporibus talia affingere principia, quæ nullo detegere possumus experimento. Hinc statuo Herbam Cicutæ effectus suos edere non ob parrialem aliquam, vel unicam qualitatem, aut quia partium sit heterogenearum ut PAULI *Quadrip. Botan. class. III. p. 263.* voluit; & an hoc non omni comperit vegetabili? Sed quod tota Cicutæ constitutio, quæ potius hæc, quam non alia temperies, propria natura ab aliis omnibus distincta sit, & quod ob totam suam substantiam nobis profectò in multis testam, diros per se, & mites imo optatos, ut infra patebit, bene usa producere valeat eventus. Fateor, me nec multo meliora, saltem vix notiora, talia statuendo, proferre, aliis haud clariora scribere. Ast sufficiat mihi axioma in Phificis adprimè notatum jam diu nosse. *Quod homini quidem plures pateant corporum qualitates, lateant vero illum miserrime, & in omni fere primarum corporum qualitatum principia . . .* Et ubi meliorem sibi hæc propositio evidens, quam ad Cicutæ Herbæ virium causas adplicata vindicaret locum, ego saltem non perspicio. Radices vero Cicutæ quod spectat, utique lux adfulget, sensus loquuntur, sapor, odor evidentissime, quid judicandum sit, docent, spondent; & meritò ex parte Radicum saporis acris, urentis, odoris Pastinacas, dixi, mentien-  
ris,



tis, quod inter venena acria, rodentia ventriculo ingestæ  
 reputari, omnia mala ob acredinem suam urentem af-  
 sumpta Cicuta formari possit, quis negabit, pater, &  
 hoc evidenter à posteriori inferius demonstrabo. Ast  
 annon quoque exinde nobis argumentum statuere liceret,  
 ad Cicutæ Herbæ vires etiam aliquo saltem modo no-  
 scendas, earum rationem perspiciendam? Et quidem;  
 nonne idem succus radicum, quod caulem, ramos,  
 folia plantæ intret, nosco? hac saltem cum differentia,  
 quod per vegetabilis mechanismum, organa, canaliculos,  
 folliculos, texturam cellularem circulans, stagnans, eva-  
 porans, secernens succus depuretur, aliam sed perfectio-  
 rem, puriorem induat succus Caulis, Herbæ naturam,  
 temperiem, eo magis, quum & plantas scimus copiose hu-  
 midum aëris inhalare; hæc docente Philosophia Botanica.  
 Jam vero qualem gradum perfectionis adquirat, & diffe-  
 rentem depurationem succus Herbæ, ab illa Radicis tem-  
 perie, in Cicuta nec in aliis quibuscumque vegeabilibus,  
 fateor, demonstrare, quod mihi ultra vires & cunctis for-  
 san *adversus* videtur, possem. Certum tamen stat, quod  
 Radicis succus in Caulem & hujus partes promotus sub-  
 tiliior, & perfectior evadat; ergo & Radicum Cicutæ ef-  
 feris succus acre subtilius fiat, liquidius, perfectius in Caule,  
 concludo, & hoc quaero, hoc antecederet dixi. Num  
 verò hoc subtile acris, imo narcotica indolis, si velis, fit  
 aliquod gummosum, mucilaginosum? An gummi resino-  
 sum? An oleum essentielle? An resinofum purum? Di-  
 scutere non valeo; quod non consistat in duabus ultimis  
 substantiis, & semina ejus dulcia, copiose oleo unguino-  
 so præ cæteris partibus referta, & resina obrenta, superius  
 vide dicta, perfectè insipida, vel fatua, probare videntur;  
 non tamen ideo arguam gummosum, mucilaginosum Ci-  
 cutæ inhaerens; quamvis nihil est, quod impedit, quo mi-  
 nus hæc substantiæ acre subtile aliquod in se condere valeant.

D



Abstrahō; hypothesēs nauseo; quod subtile aliquid sensibus probatum adstet, demonstravi; atque non minū dicitis evictum videtur, virtutes Cicutae esse effectus ejus primarum qualitatum, quarum principia & ratio nos lateant; ergo potior ratio nulla est, cur Cicutā per se spectata venenatas possideat vires & salubres, quam quod haec ejus ob propriam constitutionem sit natura, & non alia; atque quod radicū virus cum CÆSALPINO *de Fruct. & Herb. L. 7. c. 27.* & pluribus aliis, multo validius sit, quam illud feminis, cui nulla videtur vis insita venenata, contra GALENI plurima loca statuo.

## §. VIII.

Distingunt tamen Authores plerique inter vires Cicutae, quatenus venit externè corpori humano admota, & quatenus internè adsumpta operatur. Eam fere omnes internè datam summe declamant venenatam, famosam, certo letalem &c. ut alia transeam, quibus nigricat Epitheta. Cur verò letalis sit Cicutā, per aetates artis Medicæ Authores inter se altercantur, varias sentiunt sententias: Græci ad quatuor absurdas corporum primarias qualitates, & harum gradus, imaginationis depravaræ filios, sistematē, autoritate GALENI, obcæcati, pressi, respicientes, imo, ut & ipse GALENUS ideo in longe plurimis erroneus, omnia corpora naturalia secundum unum aut alterum ab illis in corpore humano excitatum phenomenon, sæpius secundariò productum, dijudicantes, invitis licet Natura, Ratione, sensibus, trahebant; quæ fors misera plane eadem cecidit Cicutae. Hinc eam ob qualitatem frigidam frigore lethali necare homines asserit GALENUS passim, maxime autem *de Med. facult. L. III. cap. 6. & 18. L. IV. ejusd. tit. c. 18. de Caus. Morb. L. III. c. 3. de Compos. Med. per gener. L. I. cap. 1.* sed idem Auctōr nec hic sibi constat, cum calidam pronuntiet Cicutam *de Temperam. L. III. de simpl.*

*Med. Facult. L. IV. c. 18.* GALENI à partibus stant DIO-  
 SCORIDES *L. III. cap. 77.* ÆLIANUS *de Nat. Animal. L. IV.*  
*c. 23.* NICANDER *l. c.* CELSUS *de Med. L. V. c. 26.* PLINIUS  
*H. N. L. XIV. cap. 5. L. XXV. cap. 13.* AETIUS *Terrabil.*  
*IV. Serm. 1. cap. 63.* CEGINETA *L. V. cap. 62.* ORIBASII  
*de Simpl. L. V. c. 50.* SERAPIO *de Temper. simpl.* ABUALI  
 IBN TSINA *Canon. Med. L. II. Tract. 2.* SYLVII *de Med.*  
*Simpl. Nat. L. 1.* FRANC. ALEXANDER *de Electuariis.* ALE-  
 XANDRINUS *de Salubrib. L. VII. c. 2.* FUMANELL. *opov. p.*  
 206. PERDULCIS *univers. Med. de Venen. L. IX. cap. 6.* FER-  
 NELIUS *Method. Med. L. VI. cap. 5.* FALLOPIUS *de Med.*  
*simpl. p. 36.* & vix non omnes DIOSCORIDIS commentatores,  
 & qui hos exscripserunt. Philosophorum apud GALENUM  
*de Med. fac. L. III. c. 6.* quod Cicuta calida sit, sententiæ  
 subscripserunt AVERROES *de Simpl. cap. 42.* CONSILIATOR  
*differ. CL. LONICER Hist. Nat. p. 238.* RUBEUS *Annotat. in*  
 CELSI *L. VII.* CARDANUS *de Venen. L. 1. cap. 2.* SENNERTUS  
*Med. Pract. L. VI. cap. 4.* PARKINSON *Theatv. Bor. trib. 8.*  
*cap. 32.* Principium salinum acre Cicutæ affingit HOFF-  
 MANN *Med. Rat. Syst. T. II. P. II. cap. 11. §. 15.* quæ quo-  
 que MAGNOL *Hort. Reg. Monsp. p. 56.* Sententia, & quam  
 non pauci, qui ad principia vegetabilium eruenda, non  
 eorum compositionem, sed effectus in corpus humanum  
 observant, sequuntur. Mihi Radix cum evidentè acris  
 sit, primas vias rodendo, inflammando, gangrena & spha-  
 celo adficiendo videtur agere; planè aliter de reliquis Ci-  
 cutæ partibus erit statuendum, hæc dum planè nihil acris  
 linguæ imprimant, in modum Narcoticorum, innui, age-  
 re probabile est. Num hic aliquid illustrat phænomenon  
 (§. 6. n. 5.) observatum? Certe cum halitus vesicam vasis,  
 quo succus continebatur, distenderit, idem à Cicuta devo-  
 rata in ventriculo oriturum non male, eo magis, suspica-  
 mur, quom observata varia & sectiones Cadaverum Ci-  
 cura enecatorum hoc probare videntur, ut ex variis pas-

sim citatis videre est authoribus. Demonstrat vero præsertim Clariss. HARDEUS, conferantur ejus Experimenta *succi Cicutæ terrestris* annexa *Hist. Cicut. Aquat. WEPFERI curante ZWINGERO p. 334.* morte & sectione Cuniculi Brasiliensis, qui, quum hæusto Cicutæ succo enecatus cecidit, sectus intestina & ventriculum solummodo inflata, nec, gangrænata, nec erosa expertus est. Distentus autem ventriculus non solum respirationis turbabit negotium, sed quoque par octavam inde irritatum, haud leves in sensorio communi excitabit turbas. Nonne Cicutæ in alcalescentiam nifus (§. VI.) quoque aliquam ejus in sanguinem effectibus lucem affundit? Nonne inde perspicere possumus quo modo Massam humorum rarefacere, ex hinc effectus narcoticos possit producere? Cicutam tamen à vario quoque animalium genere impune comedi, notat GALENUS *de Temper. L. III. p. 24.* & *de Simpl. Med. Facult. L. III. c. 18.* ÆLIANUS *de Nat. animal. L. III. c. 7.* idem testantur longe plurimi authores de Cothurnicibus. Scimus quoque LUCRETIVM *L. V. de Capris* canentem, *quippe videre licet pinguescere sæpe cicuta barbigeras pecudes, homini quæ est acre venenum;* cui quoque PLINIUS *L. XXVIII. cap. 10.* VARRO *de Re pecuaria L. II. cap. 3.* assentiuntur. RAJUS *Hist. Plant. l. c.* ventriculum Turdæ avis semine Cicutæ repletum reperit. Sed hæc & similia esse verissimis adscribenda mendaciis HOFFMANN *de Med. offic. L. II. cap. 67.* & HEUCHER *de Mitbridat.* afferunt. Id ego in patria mea multoties vidi, & quod nosstrates optime cavent, ne auferes juniores Cicutæ herbam depascantur, quam tamen pulchriore viridi profectò allecti, minùs experti fortius amare præ multis herbis, recordor, quâ semel devorata, mox temulenti titubantes evadunt, & tandem in furorem, convulsiones potius acti miserandi moriuntur. CHOMEL quoque *Part. I. p. 187. du Diction. Oeconom.* dicit, Cicutam equis esse exitiosam, & si ejus herbam devorave-

rint, eorum caput adgravari, & ita ut titubare incipiant, sese ad muros cadere patiantur.

§. IX.

Multa omnino sunt, quae Auctores ex assumpta Cicuta surgere viderunt mala; In primis viis leguntur infuscitae Cardialgiae, nausae, compressiones praecordiorum, singultus, anxietates, ventris intumescencia, fibrarum ventriculi, & intestinorum validae irritationes, tormina, vomitus vehementes atque dejectiones, quales & Amicis meis à Cicuta foliis in acetario pro Chæresolio assumptis accidisse bene recordor, qui ex hoc cibo, unus praeter altero, fortiolem contraxere diarrhoeam. *Jungius Epb. N. C. d. I. a. 4. & 5. Observ. 106.* arguit quoque quod Cholera & Diarrhoea suo tempore ab esu acetariorum & herbarum recens collectarum dire crassantes, unice inductae fuerint, quia his vernalibus herbis Cicuta ab ignavis vetulis eas colligentibus intermisci soluerit: *Conf. Dioscor. Nicand. Aëtius. Leginet. Perdulc. Sim. Pauli. Roesler. Hoffm. l. c.* Organis respirationis & deglutitionis inter alia obvenerunt linguae titubatio, vocis defectus, ardorum faucium, sinus intensa, deglutitio impedita, strangulatio, enormes gulae spasmi, suffocationis metus plures, & adeo repetiti interdum, ut aegri vix ullius respirationis fuerint compotes, imò planè exanimes, quae tandem saepius intercepta respiratio, suffocatio ipsa morte terminabat symptomata; haec praeter dicta authoris quoque *l. c.* testantur *Ruellius, Kircherus Lib. de peste. Sennertus* excruciant corpus segnities, gravitas artuum, titubatio, lapsus, stupor, torpor, algor, pallor, livor praecipuè faciei, sensuum hebetudo, anaesthesia, extremarum partium perfrictiones, tremor membrorum elanguidorum, gelidusque per artus decurrens sudor, convulsiones, risus sar-

donius, firma oris & dentium referratio, defluxus sanguinis ex naribus, mucii viridis ex ore, subsultus tendinum, artuumque; pulsus plerumque tardus, rarus, debilis; imo interdum nullus, syncope, *accidia*, vera mortis imago; imo interdum pulsus celer & febris vigent. Confer. dicti & CELSUS *l. c.* & quod præterea in Necatorum corporibus maculae adpareant interdum, PLIN. SCRIBON. LARG. MATTHIOL. propriis Historiis restantur. Imo PAULI *Digress. de Febr. malign.* refert, eadem plane homini, qui Cicutam assumerit contingere symptomata, ac illis obvenire soleant, qui febre petechiali agrotant. His accedunt quoque *l. c.* CARDAN. DORSTEN. LOBEL. AMAT. LUSIT. FOREST. FALLOP. TRAG. J. BAUH. &c. Sed horrenda quoque Cicuta excitasse legitur phantasmata, caligines oculorum, mentis, vertigines & ita fortes, ut nec minimum quidem, etiam eminus distitam cerni potuerit, mentis alienationes, deliria diversissima, æstrum veneris, sopores, amentias, dormiendi nisus, furores, pervigilia, Confer. Auct. citati. Imo ipse occasionem habui territus observandi effectus à Cicuta comesta, cum meus frater facta ova, in quæ Petroselinii vice, errore ancillæ, folia Cicutæ, vere incipiente, recepta fuissent, comedisset. Valde post paucum tempus titubavit, caligavit, deliria varia passus est, mox lachrimatus, mox risit, vomuit sponte, tamen intumuit, & ita, ut de vitæ, ventrisque ruptura periclitaretur, nec urinam mittere valeret, nec verba proferre, nec sese erigere, jacens & remulentus erat, usque dum illi largius oleum amygdalarum dulce & lac vaccinum, propinaretur, ingurgitaretur; unde sensim sensimque symptomata, & postea præcipue pinguioribus carniarum jusculis datis debellata, tandem remitterent, purgantibus, roborantibusque lenioribus ad interitum exhibitis octiduo in totum restitutus, sanatusque fuit. Corporum Cicuta necatorum sectio demonstravit

refte FRID. HOFFMANNO *l. c.* quod inflammationes, exco-  
 riationes, rosiones, maculae, stigmata sphacelosa post mor-  
 tem satis copiose praesertim ventriculi latera exceperint, &  
 intestina devastaverint; hinc utique nec mirum, Cicutam  
 in ventriculo atque intestinorum tractibus diras suas lu-  
 dere tragœdias, quum immediate, si ingesta fuerit, partes  
 adeo irritabiles, ab intercostali & octavo pari, nervis ad  
 eas abeuntibus, exquisitissimo sensu, motu peristaltico  
 gaudentes, atque adeo cum universi fere corporis præci-  
 puis saltem partibus consensum alentes tangat, adficiat,  
 irritet, arrodar. Diutius quoque saepe illis immoretur,  
 foveatur; hinc symptomata eveniant viscerum fere omni-  
 um abdominalium, præcipuè tamen ventriculi, intestino-  
 rum; gutturis quoque, faucium, laryngis, œsophagi,  
 bronchiorum, pulmonum, respirationis, quum inde &  
 solida irritentur & fluida exagitentur, omnia in motum  
 cieantur, nulli miramur. Sed quod magis stupendum,  
 Clariss. HARDERUS *l. c.* dissecto suo Cuniculo, qui succum  
 Cicutæ hauriens periit, nullum alium deregere mortis  
 stigma poterat, quam quod ventriculus & intestina aliquo-  
 modo inflata, intus tamen nullo modo corrosa, gangræ-  
 nata essent; sanguis vero in cordis penetrabilibus fluidus  
 extiterit, viscera cætera nulla labe notabili laborarent; non-  
 ne hic ea, quæ de succo Cicutæ vitro incluso, exactè clau-  
 so notavi, bene concordare videntur? Modo enim fiat,  
 & revera contingere debet, quod aliquid succi Cicutæ,  
 sit vaporosum solummodo, sit vel ipsum fluidum & rora  
 succi substantia absorbeat, inhalerur, necessario sequi  
 debet, quod partes Cicutæ inhalatæ summe vaporosæ,  
 in alcalescentiam adeo pronæ, vel canales distendendo,  
 fluida separando, vel alterando facillime turbas, utique  
 contractiones, distensiones, in systemate nervoso & arte-  
 rioso excitent.

## §. X.

Plura sunt, quæ Cicuta gignit symptomata, & quod eorum hæc, mox illa occurrant, observarunt Auctores; unde quam arduum sit, distinguere, an aliquis veneno hausto ægrotans, Cicutam sumserit, nec ne? Clarum fit; eo magis, quum gravissimi Authores statuunt, confirment variis in locis, quod & passim eadem Cicutæ symptomata, & aliis quoque venenis adsumtis præcipuè vegetabilibus acribus supervenire soleant, id saltem observo, quod omnes fere Auctores ab assumta Cicutæ præprimis vertiginem, & caliginem oculorum annotent. Meliorem tamen omni, nobis notitiam dabit, prægressa sedulo inquirere, ut medicationem rationalem securius adgredi, certiora propinare possimus antidota, atque iis & ratione, & experientia laudatis eo feliciter, citius occurrere valeamus. Hinc utique ea omnibus palmam præripiunt, quæ ad vim aliorum quoque refringendam venenorum vegetabilium, ac illam Cicutæ curationem promovendam æque conducunt. Diversissima prorsus extollunt Auctores Cicutæ antidota, ea vel veneni naturam immurandi ergo perperam data, vel illud eliminandi causa bene exhibita, vel partes debilitatas restaurandi usu administrata fuerunt. *Galenus de Simpl. Med. Facult. L. III. cap. 20.* laudat *VINUM*, ut Cicutæ antidotum, sed ita ut, si Cicuta paucissima plurimo miscetur vino, prorsus devinci possit, sin pauco multa foret intermixta, non solum minimè dometur, sed eo certius, imo irremediabile venenum, ad cor facilius penetrans, ocyus necans evadat. *L. de Theriac. ad pison. cap. 1.* quoque *THERIACAM* ad Cicutam edomandam, immutandam maxime valere dicit. Noscimus Theriacam, eam vim sudoriferam, irritantem solida, exagitantem humores, præcipuè vero virtutem roborandi stomachum possidere fatemur; ast nec non esse compositionem valde dissolutam, dein nihil omninò ad Cicutæ virus, nisi prius aliis mediis



in medijs ex corpore eliminatum fuerit, per se, immediate valere, potius imo nocere, dicere cogimur. Multo adæquatius de his, cum NICANDRO *l. s.* qui ENEMATA ad venenum Cicutæ arcendum probè laudat, præcipit DIOSCORIDES *L. VI. c. 11.* nam, si Cicuta devorata fuerit, vult primo & ante omnia esse adhibenda VOMITORIA, secundò PURGANTIA, ut & per superiora, & si quid ad intestina veneni delapsum fuisset, per inferiora educatur; & postea, quod efficacissimum remedium forment MERICIORIS VINI HAUSTUS LARGISSIMI per intervalla repetiti, sed ita, ut his intervallis potus LACTIS BUBULI vel ASININI interponatur, quin & PASSUM per se potum egregiè auxiliari sponder; consultit nec non ABSINTHIUM, PIPEK, CASTOREUM, RUTAM, MENTHAM, URTICÆ SEMEN, LAURI FOLIA, AMOMI LIQUOREM, CARDAMOMUM, aut STYRACEM; omnia per se vino mista; LASERPITIUM similiter cum OLEO & PASSO credit juvare. Quod hæc medicatio, ut ut verusta, & licet præjudiciis fucata, tamen omni præferenda, non solum ad Cicutæ vires edomandam sævitiem, sed & aliorum venenorum vim deleteriam præcipue acrem in corpus humanum compefcendam sit optima, bene ordinata, ex dicentis patebit. AETIUS *Tetrabib. 4. Serm. 1. c. 63.* eandem imo magis ordinatam, ac DIOSCORIDES, commendat medicationem, atque aromatibus ab ipso descriptis jungit APII SEMEN, IRID. RAD. SESELI MASILIENSE, nec non singula in VINO DULCI sumenda præcipit; NITRUM quoque cum AQUA LARGA potum extollit; subjungit, quod totum præterea corpus calefacere conducatur, imprimis vero præcordia; nec minorem opem ferre suadet, ad vehementiores motus, & ad cursum excitare ægrum. Ad hos prorsus accedit AEGINETA *de art. Medend. L. V.* præsertim tamen adversus Cicutam, præmissis dictis præmittendis, commendat VINUM DULCE seorsum pro-

E

lixius & liberalius haustum. Atque satis apertè declarat PLUTARCHUS *Lib. περι ἀδολοχίας*. quam scitè veteres usi sint vino, ut summo Cicutæ antidoto, enarrans historiam scitu satis dignam de illis, qui templum depeculiaruri prius Cicutam potaverunt, secum lagenam vino plenam adtulerunt, ut si capri fuissent, veneno interirent, sin minùs vini potu sese à veneno liberarent. Græcis laudata antidota commendant quoque PLINIUS & CELSUS *l. c.* hic tamen præterea præcipit, ut is, qui Cicutam assumerit, si febre vacat, in *CALIDUM BALNEUM* immittendus, sin minùs ungendus sit ex calefacientibus; postea ei quietem valde necessariam credit. Arabes, Barbaro Latini, & ad sæcula usque recentiora omnes fere Auctores Græcorum statuta Cicutæ antidota fovent, eaque, unum tamen magis præ alio, extollunt, præferunt, aliaque condunt, addunt. Sic TRAGUS *Hist. Stirp. L. I. c. 159.* observavit *ACETO* largius hausto Fœminam Cicutâ venenatam integrè restitutam. RUELIIUS *l. c.* inter alia aliorum præcipue *MUSTUM* ex *OLEO* potum, redditumque vomitionibus, non male, privatim contra Cicutam valere, asserit; adjicit quoque *ACETUM*, & monet *ORIGANUM* in *PASSO* iis, qui Cicutam aut Opium bibere, dari. FORESTUS *L. XXX. Obs. X. Schol.* cum *ABANO Lib. de Venen. cap. 18. p. 266.* dicit, *Cicutæ Bezoar est pulvis Gentianæ cum Vino*; adprobat tamen non minùs, sicut SENNERTUS *Med. pract. L. VI. part. 1. cap. 5.* valdopere medicationem Veterum Græcorum ad esum Cicutæ præscriptam. PARÆUS *Opev. de Venen. L. XXI. cap. 45.* ad exemplum NICANDRI præter vomitum usum laudat ociozem *CLYSTERUM*. Clariss. SCHWENCKE *Comment. Lips. VI. p. 608.* ut irrita, vana ècontra declarare audent injecta in turbis à Cicutâ excitatis Clysmata; » quia, etsi, air, fortè quædam particulæ Cicutæ ad te- » nuia transferint intestina, tamen illa huc non pervenient. » Et quando semel Cicutâ descenderit ad crassâ, Clysmata

» tamen agris jam viribus fractis vix ac ne vix quidem  
 » opem ferre possint . . . Verum enim vero, fateor, si  
 vires semel fractæ fuerint, mortem agrotus intueatur,  
 quod nunc nihil profus Clysmata conferant; ast! an hoc  
 dein Clysteres sibi magis, quam alia quoque præstantissi-  
 ma remedia commune habebunt? Minime; in tali enim  
 statu, quo vires adeo fractæ sunt, ut Enemata nullum  
 amplius præstare possint effectum, & profectò alia quæ-  
 que adhibita ruent incassà; nullus tamen negabo Clysmata  
 ad tenue intestinum naturaliter penetrare non posse. Hoc  
 tamen unusquisque mihi profitebitur, fieri enematis  
 derivationem & sæcum & humorum; ergo & Cicutæ par-  
 ticulae saltem loco moveri, sese plicis intestinorum subdu-  
 cere, non jugiter eodem loco hæere, nec acri suo tam  
 facile rosionem exerere posse; igitur adhuc minùs inflam-  
 matio vel excitabitur, vel quoque mora, si fuisset excitata,  
 progressus faciet; quum Clysteres egregiè relaxent, ut  
 forus ad tenuia quoque intestina se teneant crassis recepta;  
 hinc stricturas, dolores, inflammationes facile faciundas  
 compescant, tollant, nec minùs humores revellent, hinc  
 vel therapeutice inflammationes, & harum funestissimas  
 arceant sequelas, vel quoque prophylactice satis citò &  
 crebriùs injecta illas partim avertant, palam est. Et quid im-  
 pediat? quo minùs satis citò Cicutæ partes ad crassa de-  
 ferri possint intestina, istis immorari, quin imo, potius  
 videretur in his, quam in tenuibus stagnare, delitescere  
 posse; scimus enim, multo magis sensilia, irritabilia ex-  
 quisitori motu peristaltico esse prædita tenuiora intestina,  
 quam crassiora. Deinde Auctores, dixi, passim confir-  
 mant, dejectiones alvinas ab esu Cicutæ excitari, ergo &  
 ideo, ut non minùs ex dictis probatum stat, Cicutæ ad  
 arcanda mala usum Enematum esse egregium, patet. Laudat  
 nec non, sed minus bene, citatus PARÆUS præter genero-  
 sioris VINI MALVATICI vel HIPPOCRATICI haustus, potum

largiorem *SPIRITUS VINI*, profectò seductus Theoria Veterum de Cicutæ summa frigiditate. *Quincy Pharmacop. univers. gallic. vers. Sect. X. §. 599.* optime quoque ad vim Cicutæ cicurandam, si per infortunium foret assumpta, extollit *JURA PINGUIORA*; hæc enim non modo ut pingua, sed & quoque per egregiè ut gelatinosa conducere, demulcere, acre tundere, sicut & liquores oleosos ipsi etiam laudatos certò maxime hic juvare, pater; ut sic à Cicutæ stimulis, sint ab acri, sint a vaporoso subtili penetrante ferido distendente excitati, stomachus, intestina erosa, distenta, nec non vasa & fluida demulceantur, corrigantur, relaxentur, abstergantur, ab inflammatione arceantur, & obliterata, opratius omni, ab ulteriori saltem progressu mali defendantur. Quod igitur passim dictæ indicationes, & indicata sint egregia, modo suis exsequantur congruis stadiis, facilè unusquisque videt. . Laudo hinc & in limine curæ vomitoria, non ea tamen, quæ ob propriam aliquam vim irritandi, vellicandi vomitus plerumque vehementes excitant, sed talia, quæ, sit ob molem propriam, vel quod idiosyncrasie, nescio quomodo, nauseas moveant, naturaliter, satis placide naturam in motum ducant, vomere ingesta faciant; intelligo olea dulcia aquæ, vino, vel alii liquori oprato maritata, tepida, si possit, propinata copiosius, quia eo magis demulcent, relaxant; nec non omne genus lactis, serum, butyrum, vel per se, vel aliis intermixta largius hausta juvant, & præsertim lactis cremor scitè ingurgitatus, quum & multum feri, & copiosissimum in se contineat pingue, oleosum hic conducere viderur, ut sic causa mali & a naturæ, & ab artis auxilio eo felicius, certius edometur, auferatur; quo citius vero ab hoc veneno liberatur corpus, eo melius, facilius mitescunt, cessant symptomata, ægri restituntur sanitati; atque hinc vix ullam, aut paucissimam Cicutæ partem ad intestina, saltem incete-

rum, si mala nulla fuisset habita mora, transire posse, satis liquet; & præprimis, si vomitoriis, sit, quod aliquid ad secundos vel primos intestinorum tractus Cicutæ lapsum, trisum fuisset, Cathartica subjungantur leniora, saponaceæ indolis, Manna, Cassia, Pulpa Tamarindorum vel per se vel lacti, ejus sero, oleo amygdalarum quoque mixtæ, datæ fuerint, videtur curationem posse satis felicem adire finem. His enim non solum loca relaxantur stricta, demulcentur inflammata, abstergantur erosa in stomacho, sed & quoque si aliud quid, infelicius in aliis hareret intestinorum tractûs regionibus, veneni arcetur, cicuraretur, forasque pelleretur. Paret igitur denuo & hinc quoque, quantæ sint utilitatis hisce in calamitatibus Clysnata injecta, & eo magis si Cicutæ partes valde irritantes, vellicantes, distendentes semel suscitaverint alvinas dejectiones, aut quoque particulae quædam hujus veneni si remanserint in crassiorum rugis, prouti facile fieri posse videtur, illæ ne noceant, sed demulcentibus educantur Clysteribus, qui & à sequentibus facile deinde præservant torminibus, tenesimo, inflammatione, erosione, nec non aliis malis, ne dicta repetam, utique laudandi, administrandi sunt; sin symptomata fausto omine semel domita remitterent, lætus exhibere jubere varia aromata, nervina, amara, roborantia, semper tamen leniora, demulcentibus, gelatinosis, mucilaginosi ab initio juncta; metus enim est, ne, si vel inflammatio, excoriatio alibi inductu cibario facta sit, & irritantibus semper, vel ob eorum oleum essentielle, vel ob aliud principium, partes nimis sensibiles vellicando nova excitarem, imo atrociora symptomata, mortem: atque sic infelix evitando charybdim, miser probrosè ruerem in scyllam; licet optime intentus partes debilitatas restaurare, roborare, curare cogitarem, in summas denuo ægrum conjicerem angustias; quod est ratio, cur & in

hoc, adhuc minùs in primo stadio, si vel levis mora facta fuisset, vinum meracius, acetum propinare non auderem. Authores præterea adducunt Antidota plurima alia vegetabilia vino miscenda, ordine alphabetico ab HENER. à BRA *L. II. de venen. curand. per med. simpl. cap. 10.* recensita; horum quod longè plurima sint filii pessimi patris præjudicii, vel ex unica RUTA inter alia allegata videre est, modo quis PLINII *H. N. L. XX. cap. 12.* perscrutari velit. Quid ergo de variis antidotis Cicutaë ab Aucto-ribus laudatis, quum hæctenus nullum specificum, licet illud à multis satis malè vinum credatur, habeamus, censendum sit, dictis videmus; & revera videtur, plerosque Auctores de Cicuta passim scrip-ssisse, quidquid illis, esset ex quocun-que voluerit fundamento, ad mentem venerit, minime pensitantes, utrum ea, quæ dicerent, vel à posteris ad eorum dedecus examinatum itura, vel saltem naturæ rei consona nec ne essent.

## §. XL.

Vidimus horrida hucusque, & tremenda, fateor, quæ, angue peior ut fugiatur, ubique runcetur Cicuta, deberent satis superque excitare mortales; cunctemini tamen, rogo, pœnam apparenter justam, parcite Plan- tis creati, sunt & opera providentiæ, creata salubria; & profectò si in ullo vegeabili, est in Cicuta, quod maxime illud meridiana luce clarius luceat, gloriatur axioma: omnia ad sanctos fines & salutes ex nihilo per omne surrexissè: Venenum est Cicuta summum scimus, quòd tamen sit remedium ex omnibus laudandum, præ- primis topicum, egregias possideat vires norunt agroti, clamant sanati, fatentur ex omni ævo medici. HIPPOCRA- TES *Lib. de Fist. cap. 6.* dolores sedandi ergo in prociden- tia ani cum Hæmorrhagia complicata, semen Cicutaë in vino albo odorato tritum tepide per modum fctus ad-

placitum laudat. An non forsitan hinc vana multorum exsurgit opinio, Cicutam sistere sanguinis fluxus. Et quidem GALENUS *L. de Remed. parat. facil.* Cicutæ semen valdopere ad morbos oculorum commendat, refrigerandi, atque dolores sedandi ergo; nec non ibidem Cicutæ illi egregium adstringens & reprimens audit. DIOCORIDES verò *L. III. cap. 77.* maxime laudat succum Cicutæ ex summitatibus expressum, siccatum; & eum præcipue egregios usus præstare vult, collyriis additum refrigerantibus, & anodinis, nec non ad erysipelata & quidem serpentina conducere; Herba vero concisa, & ejus Coma, quod sub forma emplastri, ait, testibus applicata nocturnas in somno avertat libidinum imagines; imo hanc fomentationem concludit adeo esse frigidam, antaphroditicam, ut non modo exin genitalia langueant, ea lac mammis imposita extingatur, in totum discutiantur, sed & virginum mammarum incrementum arceri, testium puerorum quoque nutritionem, iis applicata impediri posse, credat falso revera, ut longe plurimi Veteres, deceptus judicio, quum summe frigidam crederent Cicutam. Etiam inter alios allegat ARETÆUS *de Morb. acut. L. II. c. II. Satyrias:* » Quod virilia, & loca inter » inguina, & femina, nec non cœxæ Cicutæ ex aqua, vel » vino, vel aceto cocta illiniri debeant, quia torporem » & frigus injicit . . . Ex dictis passim patet, quid & de hac Veterum vana opinione tenendum sit; imo observationis plane contrarium stare videtur. BOCCONE enim citato in *MAPP. Hist. Plant. Alsat. l. c.* scimus, quod femina aliqua Cicutæ esu, & saltem usu interno in tantum fuit ignominiose abrepta cæstrum venereum, ut omnes adjacentes ad sese prostituendam incitaret. Citat quoque CLEBERG. STÖRCK in suis *de Cicutæ libellis* virum, qui licet largius uteretur, & Cicutæ fomento, & extracto, nec minimum tamen expertus est ad debita matrimonii sub-

eunda defectum. Quid imo! an non constat omnibus de Cicuta observatis? Quod ejus præcipua virtus sit valide resolvere, humoribus spissis naturalem aut conciliare crasin, aut eos peccantes, stagnantes ad felicem coctionem, resolutionem, crisin disponere; ergo saniores ad nutritionem eo magis adaptare, & ad secretiones proprias rite peragendas excitare, præparare; prioribus accedit quoque ORIBASIVS *L. V. de Simpl. cap. 50.* PLINIUS *Hist. Nat. T. II. L. XXV. cap. 13.* quod suis temporibus quoque succo Cicutæ ad resolutionia medicamenta pro aqua uterentur, testatur; præcipuus vero ejus usus sit cohibere inflammationes, fluxus, rheumatismos, erysipelata, & alias cutis efflorescentias; folia vero valeant non solum epiphoras, dolores sedare, sed & tumores omnes resolvere; ceterum errorem aliorum errat de summa vi refrigerante, & antaphrodisica Cicutæ; adfirmatque hujus erroris auctorem esse ANAXILAUM. His planè sese accommodare videntur illa divi HIERONYMI *L. 1. contra JOVIN.* verba: » Atheniensium *ιεποδῶνας* Sacerdotes, usque » ad sua tempora, Cicutæ forbitione solitos castrari, ac » viros esse desinere . . . Omnibus his MARCELLI EMPYRICI *cap. 33.* dicta admodum adæquate, imo magis explicitè consonant: » Ut Eunuchum sine ferro facias, rapides » dices Cicutæ ex aceto teres, & testiculos spississime il- » lines, hoc quantum tenèrioribus feceris infantibus, » eventu efficaciore proveniet . . . Confer. ad citat. PLIN. *loc. Not.* HARDUINI. Quid de dictis, quid de paribus judicandum sit, & unde sint nata, paulo superius innui, judicavi, ut hinc revera desperem, Italiam unquam hanc commodam quidem encheiresin monstra formandi, castrandi suos cantatores & effeminandi profuturam fore. PLINIUS præterea *L. XXV. cap. 11.* asserit, Nymphaeæ & Cicutæ Radices, si unà tritæ fuissent, parti calvæ illinitas emendare alopecias. Quam tamen *L. XXX. c. 13.* dicat,



dicat, Semen Cicutæ vim psilothri possidere; & experimentis constat Radicem Cicutæ esse acrem, econtra semen mite, miror hæc PLINIUM statuisse. Atque *L. XXVI. c. 12.* dolores, & tumores tollere Cicutam cum axungia, & *cap. sqt. 14.* Cicutam quoque cum filigine mixtam mero, sanare apostemata & hulcera tetra, adfirmat. ABUALI IBN TSINA *l. c.* Narcoticas, sanguinem coagulantes, ejus profluvia supprimentes, & psilothri vires Cicutæ adtribuit, atque manifestè æque ac doctè PLINIO contradicit, dum statuit, quod parti depilaræ illita impediatur Cicutæ, ne denuò pili renascantur; ergo potius Cicutam, præcipue ejus acres, rodentes radices alopeciam causare, quam emendare patet. Pergit Arabs, & eundem Cicutæ in mammas, ac alii volunt, vult effectum. Succus vero, egregiè dicit, præter quod Herpetes, Erysipelata & alia comescere valeat externa mala, optime quoque adplicari podagra correptis partibus; nec non succum hunc esse bonum ad varias fluxiones, menses sistendos, uteri dolores tollendos, credit; tandem semen quoque fluxui vario obnoxiiis opitulari confirmat. SERAPIO *l. c.* his omnibus assentit; sed emplastrum ex succo Cicutæ paratum ad morbos calidos, inflammationes valde commendat; emplastrum Cicutæ vero ex foliis & feminibus confectum, testiculis adplicatum laudat ad Gonorrhœam, Pollutionem, & colis involuntariam dolentem erectionem curandam. PETRUS à CRESCENTIIS *Oper. L. IV. p. 207. & 208.* valdopere totam Cicutæ Herbam cum Cera, Oleo & Bolo Armeniaco & Aceto digestam, ad consistentiam Unguenti coctam extollit adversus splenis quæcunque vitia; quod sit validissimum remedium ad inductiones quascunque, apostemata movenda, dissipanda, nec non arthritidi, si pars adfecta eo inungatur, tutissime medeatur, adfirmat; decocto autem Herbæ Cicutæ ex vino fortiori & oleo consulit in passione iliaca, stran-

guria, dysenteria, loca dolentia inungi, fomentari; laudat quoque Cicutæ forus cum vino & aqua paratos regionem uteri impositos, ad uterum purgandum, ab humoribus frigidis, viscidis liberandum, menstrua movenda, & contra scrofulas fccas, nondum motas vult externe adplicari deberi fomentum ex duabus partibus Cicutæ & una tertia scabiosæ paratum. His passim subscripsere Auctores tempore subsequentes, præcipue tamen vim obstructiones, tumores quoscunque resolventi, inflammationes, ganglia, imo scirrhus discutiendi, mutandi Cicutæ externè adplicatæ non improbè tribuebant, & præprimis ut egregium præconiabant spleneticum; his plane accedunt TRAG., DODON. aliique plurimi Medicæ & Herbariæ rei Scriptores *l. c.* imo DORSTENIUS & LONICERUS PETRUM à CRESCENTIUS descripsisse videntur, hac tamen cum differentia, quod ex ejus unguenti præparatione Bolum Armeniacum rejiciant, & hoc præparatum Emplastrum de Cicura adpellent. CÆSALPINUS vero vult præterea *l. c.* Cicutam sæpe fieri ad ingentes dolores commodissimum remedium Narcoticum. PANCOVIUS *Herbar. p. 118.* confirmat Rusticanos quosdam Herba Cicutæ Cancro imposita sanatos fuisse. ETTMULLERUS *Oper. p. 547.* Radicem Cicutæ in quacunque forma scirrhis externe adplicatam egregias præstare vires sponder, & ejus unguentum, emplastrum ad Cancros occultos optime sese habere, tumoresque duos, ne in scirrhus abeant, aut Carcinomata, resolvere potenter, asserit; & quale debeat esse hoc emplastrum egregium *l. c. p. 97.* legimus. Huc accedit quoque RIVERIUS *Prax. Med. L. VII. cap. 3.* atque *L. IX. cap. 5.* & specificè in furore uterino commendat injectiones in vulvam ex decocto Hordei, sero Lactis, & succo Cicutæ paratas. SYLVATICUS vero *Consil. & respons. Med. Cent. IV. cap. 2.* contra Oneirogoniam seu Pollutionem nocturnam contusam Cicutam testibus

applicare jubet, nec non infessum ex aqua Fabrorum, in qua Cicuta cum roborantibus atque nervinis ebullierit, paratum extollit, genitalia roborandi ergo; sic quoque HENRICUS ab HEERS *Observat.* 7. maxime ad inflammationes, tumores penis, praesertim si ex nimia fuerint orti venere, commendat Cicutam, vario modo applicatam, & quod his in turbis eo certiore effectum praestet, si Camphorâ junctâ exaltata fuerit, praecipue in praeputium immissa ad phimosis, spondet. Quod Cicuta sit egregium lac discutiens mammis imposta, adfirmat PAREUS *Oper. L. XXIV. cap. 35.* SCHROEDERUS quoque confirmat *Pharmacop. L. IV. cap. 97.* quod suo tempore jam frequens fuerit usus Cicutæ ad tumores, praecipue tamen ad istos lienis tollendos; quod DALEUS *Pharmacolog. Sect. IX. §. XXX. p. 139.* quoque testatur. RAJUS *l. c.* cum fructu extus fieri usum Cicutæ, ait, ad duros tumores, ganglia discutienda. Nec minus bene MAGNOLIUS *Hort. Reg. Monspel. p. 56.* Cicutam probè incidentem, attenuantem, tumores resolyentem exterius adhibitam declarat. KOENIG *l. c.* statuit fotum fieri utilissimum ad obstructions lienis ex foliis Cicutæ, radice Bnyoniæ, & floribus Sambuci in aceto coctis. LEMERY vero *Traite des Drog. Simpl. p. 197.* uberius declarat, evidentiusque ponit, quod Cicuta major valde resolvat, scirrhis, strumis, & lupiis nascentibus, ast praesertim tumoribus duris viscerum quorumcunque abdominalium extus adhibita optime consulat, medeatur. GEOFFROY *Mater. Med. T. III. p. 325.* folia Cicutæ in lacte cocta commendat ad dolores podagricos & hæmorrhoidales leniendos, Cataplasma ex foliis cum cochleis, & farinis quatuor resolyentibus imprimis laudat adversus hydrocelem, dolores Ischiadicos, in emolliendis, discutiendis tumoribus, obstructions tam externarum quam internarum partium duris, scirrhosis, strumosis, grumosis folia & radices

Cicutæ, quocunque modo adplicentur, quod sint egregia remedia; repetit. CHOMELIUS *Epitom. Hist. Plant. Usual. T. II. p. 781.* dicit, sese folia Cicutæ solummodo parum tosta cum omni successu adplicuisse hypochondriis tumentibus, aliisque locis induratione, inflammatione infestatis; hæc folia contusa cum urina macerata, aut oleo capparum malaxata quoque induratis, carcinomatosis summopere suadet imponenda mammis. PASSERAT DE LA CHAPELLE *Recueil des Drogu. simpl. passim dicta confirmat; quibus planè & fere in omnibus TAUVRY Traité des Medicam. T. II. cap. 14. adstipulatur, & quod Radix Cicutæ potius ut narcoticum, quam aperiens administrari debeat, jubet: est ergo Cicuta, ut longe plurimi sciunt Observatores, extus corpori admota egregium anodinum, repercuiens, potius dissipans, resolvens, incidens, attenuans, & quidem multorum faciliè similium medicamentorum princeps modo bene & congruè adplicetur, licet TRAGUS DODONÆUS, PAULI l. c. & quoque ejus usum externum, profecto ab esu Cicutæ malis observatis nimis territi, meticulosi periculosum, suspectum crediderint, declament; nullum adhuc vidi, legi fidele observatum, quo staret, Cicutæ usum externum miseris noeuisse adplicatum; non diffiteor tamen, quod, si nullus modus eam & externe quoque adplicandam vigeret, mala, aut ob individui syncrasiam odorem ejus respuentem, oriri possint, non certiora tamen, quam ab alio quovis medicamento, vel optimo, vel heroico imprudentius administrato. Radicum a credo, fætor foliorum Cicutæ optime profecto declarare videntur, & adhuc fortius ex dictis, & à posteriori clarius liquet, cur Cicuta externe corpori admota adeo egregios præstare valeat effectus. Irritando enim solida, & præsertim fluida resolvendo, commovendo, quod Cicuta agere debeat, jam à priori patet omni, qui vel levem actionum & qualitatum Medicamentorum theoriam possidet.*

§. XII.

Ufus Cicutæ internus multo alias, revera fortiores apud Auctores patitur excepciones, contradictiones; brevi fortem veneni plerumque quod inter viros egregios experiatur, sæpius dixi: ergo planè, à priori sumptum, dare Cicutam intus, ideo legibus naturæ, rationis repugnare videtur. Sit! non defuerunt tamen, qui & vetustissimi Artis Medicæ Magistri, & præcipue Neotericorum aliqui Cicutam vel per se puram, vel aliis saltem intertritam remediis, atque vario modo compositam, præparatam optimo cum fructu intus propinavè; & quidem HIPPOCRATES *de Natur. Mulier. Sect. V.* hanc plantam, ut ut venenatam, ad uteri morbum præscribit, & iis quæ uterum purgant, expresse adnumerat; ait enim: » ubi vero uteri ad lumbos incubuerint . . . sint potiores alia, medicamenta subditiua, & purgantia; & » inter hæc præcipit . . . Κάκειον ὅσον τρισὶ δακτύλοις ἐν ὕδατι » διδου πέντε: Cicutæ quantum tribus capitur digitis, ex » aqua bibendum dato . . . Quod vero Cicuta virtutem lochia purgandi, vim menses ciendi possideat, egregie ex AVERROE *de Simpl. cap. 42.* elucescit, qui, Cicutam humores incidere spissos, urinam & menstrua provocare, dolori spatularum valere, phlegma purgare, testatur; atque huic plane assentit BRASAVOLUS *Examin. Plant simpl. p. 335.* & profectò quo minùs Cicuta has vires valeat exerere, ego non perspicio, imo debeat, modo dosi parciori bene præparata, vel alia methodo composita propinetur, ex dictis liquer; eo magis si unam præ altera feligimus Cicutæ partem, vario modo adhibemus, hos effectus obtinere quod possimus, ex dicendis demonstrabo. GALENUS *de Simpl. Medic. Facult. L. V. cap. 14.* meæ opinioni profectò plane adstipulatur, licet Theoria delusus, multis Auctoribus contrariam agnoscat virtutem Cicutæ, hanc tamen non minùs internè

venire, imò securè, medicè dari posse, constat; dum ait: » Proinde Cicutam, si quis modicè utatur, con- » densandi vim obtinet, sin liberalius non modo con- » densandi, sed & stupefaciendi, si vero etiam pluri- » mum, non tantum stupefaciendi, sed & necandi. » Alia quoque GALENI loca passim indicata declarant eum Cicutæ omnem usum internum non modo non exitialem, quin imo optime salutiferum æstumasse; præcipuè vero semen Cicutæ veteribus in usu interno sterisse demon- strat GALENUS pluribus in locis; *de Composit. Med. secund. loc. L. VII. p. 18.* APOLLONIUM Pastillos, quos feminis Cicutæ drachmas duas ingrediebantur, ad sanguinis re- jectationem dedisse; quoque ANDROMACHUM Cicutæ se- minis drachmas quatuor (*l. c.*) ad alia recepisse ingre- dientia, compositionem ut formaret dandam ex aqua jejunis sopiendi & iterum sanguinem sistendi ergo in- terne, legimus; CRATERUM vero compositiones, quas lar- gior feminis Cicutæ quantitas ingrediebatur aliis inter- mixtam remediis & sedandos dolores, tabescentes, san- guinem rejicientes sanandos in vino exhibuisse mulso, quoque eodem teste & *l. c.* videre est; atque has varias compositiones maxime iis, qui à tussi, aut etiam aliàs lancinantur, Veteres valde aptas judicant, & quod omni- bus, etiam quomodocunque sanguinem rejiciant, conve- niant, statuunt; quare & semen Cicutæ miscere consu- lunt æque eis Medicamentis, quæ conducunt per se par- tibus degluttoni ac digestioni sacris sanguine refer- tis, ac istis, quæ hæmoptysi prospiciunt; & *de Compos. Medic. secundum loc. L. X. cap. 1.* facit GALENUS mentio- nem de Pastillis, qui semen Cicutæ ad drachmas sex re- cipiebant, hæc compositio secundum ANDROMACHUM optime ad vesicæ affectus, & exulcerationes, ut Nephri- tica credita, erat adhiberi solita; quin imo jam inter ASCLE- PIADIS compositiones usus feminis Cicutæ interni mentio-

nem fieri testatur FUCHSIUS *Comment. in NICOLA. MYREPS. de Antidot. Sect. 1. cap. 196.* Adhuc aliam adducit GALENUS *de Antidot. L. 11. cap. 13.* compositionem APOLLONIDRO tributam, qua HERACLIDEM TARENTINUM ad validos compescendos dolores, hystericique mali fugandos paroxysmos usum fuisse, asserit, ingreditur hanc compositionem non exigua saltem succi Cicutæ inspissati ratio. Cicutæ Radices exsiccatæ RENALMIUS *Observ. 3. & 4.* ut optimum resolvens infusas vino ad drachmas duas usque dedit; has quoque per se sed minima dosi datas exsiccatas recentissime Clariss. STÖRCK *de Cicut. L. 1. p. 11.* tentavit, atque eas minime nocivas vidit; has & ego sic expertus sum sine ulla noxa, imo eas jam olim sese egregium expertum fuisse diaphoreticum testatur apud RAJUM *Hist. Plant. T. 1. L. IX. cap. 8.* BOWLE. Num nostram Plantam adhibuit HENLEY? qui ejus radicum uncias quatuor sine ullo incommodo devoravit, & PETI-VERO persuasit, ut & ipse eas ad semunciam assumerit nullo inde secuto incommodo, Conf. RAJI *Stirp. Britanic. p. 215.* utique dubitari potest; attamen quis in re herbaria celeberr. RAJI ignorat auctoritatem, peritiam! idem dubium etiam justissime oritur circa SCALIGERI assertum apud HOFFMANN *de Medic. offic. L. 11. cap. 67. §. 8.* de Liguribus Taurinis radices Cicutæ in deliciis habentibus, & ANGUILLARÆ pueros Pisaurienses caules sine noxa devorare. Ergo non minùs quod omnes Cicutæ partes jam ab Authoribus, & sine detrimento ad usus medicatos, imò desperata mala cum successu internè dari possint, & exhibitæ fuerint, probatum stat.

## §. XIII.

Tandem ordo me ducit, ut quoque de variis Cicutæ partibus & præparatis officinalibus verba misceam. CODEX PARISINUS P. XXXVI, inter medicamenta simplicia

refert Cicutam majorem, & p. 134. *Oleum Cicutæ* per infusionem, atque coctionem paratum, quod Cicutæ contusæ foliorum una ad duas partes olei Olivarum ingrediatur, annotat; & ibidem quoque innuit succum Cicutæ oleum Mandragoræ intrare. p. 163. allegatur *Emplastrum de Cicutæ*, quod ad alia ingredientia Oleum, Succum, & Herbam Cicutæ contusam recipit; p. 178. radicem, foliorum, & succi Cicutæ anaticæ partes ad multam aliorum ingredientium plane inutilem farraginem componunt *Emplastrum Diabotanon* BLONDELI. PHARMACOPOEA WIRTENBERGENSIS p. 48. Herbam Cicutæ majoris, ut venenum, nunquam, nisi ad Emplastra, ususque externos resolvendi sine, exhibendam esse statuit; hujus compositionem *Emplastri de Cicutæ cum Ammoniaco* p. 58. omnino differt ab illa Parisinorum; atque p. 60. allegat quoque rationes, sub quibus variæ Cicutæ partes *Emplastrum Diabot.* BLOND. ingrediuntur. PHARMACOPOEA LONDINENSIS *simplic. officin. catalog.* p. 15. quoque ut usualia, Radic. Herb. Fol. & Semina Cicutæ annotat, & *Emplastri de Cicutæ cum Ammoniaco* plane aliam, multo simpliciore, & profectò multis meliorem exhibet præparationem. LEMERY *l. c.* p. 197. ut & longe plures citati Authores confirmant, quod Cicutæ varia quoque subeat Unguenta, statuit. Apud nos Oleum Cicutæ vix aut non in usus redit medicatos, & unice ad *Emplastrum Cicutæ* formandum, ejus si recens herba haberi non queat, adhibetur, conservatur; vires ejus quod sint, aut saltem esse possint, egregiè discutientes, leniter resolventes, & incidentes, Materia Medica, Chemia de oleis coctis, & ea quæ passim de Cicutæ innui, evincere videntur; licet fatear, vaporosum subtile succi Cicutæ oleis valde murari, refrænari posse, nec ideo, aut vix, hoc oleum aliorum coctorum vires superare posse videtur. Disputant Authores de *Cicutæ Emplastri* inventore, mihi sufficiat,



sufficiat, quod PETRUS à CRESCENTIIS *l. c.* jam mentionem ejus fecerit, dixisse; & DORSTENIUM quoque *l. c.* ejus accuratam dedisse descriptionem, antequam ullus aliàs creatorum hujus Emplastri inventorum vitam trahere cepisset, constat. Vires hujus egregii præparati pharmaceutici quibus Medicorum ignorare potest; ad hoc Emplastrum, scimus, læti ut ad sacram plerumque confugiunt Medici anchoram, ubicunque obstructionibus, inflammationibus, scirrhis, duris tumoribus cujuscunque naturæ, præcipue abdominalibus strenuè obviandum est, & externe occurri potest; & quis ejus in malo hypochondriaco ignorat miranda? præsertim si virtus ejus resolvens Croci aut Camphoræ miscela pro variis statibus exaltatur; ad hoc probè accedere vires *Emplastri Diabol.* multi asserunt, & ad scrofulas atque lupias aliosque tumores frigidos illud imprimis extollunt.

§. XIV.

Unum superest, adeo celebre Cicutæ præparatum STÖRCKII, quod & apud nos in officinas receptum fuit, quo & in nostra Metropoli usus fit frequentissimus. Quomodo hoc Extractum confici debeat, qualis sit naturæ, formæ indicavi §. VI. N. 7. Statuit necnon celeberr. STÖRCK de *Cicut. l. II. p. 2.* ex decocto herbæ siccæ posse quidem parari Extractum Cicutæ, sed minus bonum, cui assentire nullus dubito; utimur hoc Extracto, incipiendo formati exinde pilulis granorum duorum, aut unius granum ponderis cum decocto aliquo aut demulcente, aut quoque resolvente pro ratione mali, adhibitis; dosin duarum pilularum primam, modo æger sufferre valeat, augemus in dies, usque dum mali adpareat correctio, imminutio; Confer. STÖRCK *l. c.* DOËTTL. CRANTZ *Mat. Med. T. III. p. 45. & sqq.* atque quod ejus dosis una vice sæpe ad plures drachmas & ultra semiunciam planè innocuè, inter-

dum solummodo, ob propriam ægri constitutionem, ad grana sex impunè augeri possit, observarunt Authores; interdum quoque laxantia & alia, quæ Medico judicio ad morbum vigentem videntur magis adpropriata, interponere necessè est; nec tamen diuturnior hujus præparati usus semper adparenter frustraneus, nauseat, detèrreat; Viri enim clarissimi viderunt, interdum solummodo post biennem hujus remedii usum opratos contra mala effectus; quæ cautelæ adhibendæ sint in adhibendo Cicutæ Extracto, docet clariss. ejus inventor de *Cicut. L. I. p. 13. 103. sqq. L. II. cap. IV. p. 277. sqq. Supplement. p. 34. sqq.* suis doctissimis corollariis & monitis; hinc eas recensere superfedeo; unice addo, cruda, farinacea, salita, acria, aromatica & quæcunque chylum aut viscidiorum, crassiorum, acriorem formant, humores inviscant, aut acredine ditant, nocere cum usu Extracti Cicutæ usâ, atque ejus actionem validè infringere; acida quidem venire possent modica & ut condimenta; nec vinum generosum assuetis nocebit. Jam vero, quum hoc Extractum sapore subsalfo, evidentiori odore & fœtore Cicutæ proprio saltè adhuc dum aliquantulum nauseat, & quamvis omnino studio cautissimo præparatum fuerit, tamen semper aliquibus partibus empyreumate vitiatæ scateat; hinc profectò, quod egregium medicamentum penetrans, attenuans, resolvens, leniter irritans esse debeat; & sal Cicutæ mucilagine parca & oleo adusto imprægnatum, hac præparatione à suis copiosioribus partibus aquosis privatum, in majori ergo ratione quam naturaliter ad cæteras partes constitutivas vigens, & certa ratione, licet obscure determinanda, his & aliis principiis intermixtum, omnino optimam partem causæ stupendorum effectuum formet; palam est; hæc eò certius statuere audeo, quum idem Cicutæ succus solummodo ad syrapi consistentiam coctus, evaporatus, nec miculæ salis præsentiam gustatus spon-

deat; & vetustius Extractum Cicutæ mihi per modum efflorescentiæ crystallos parvas, splendidas, linguæ frigidum imprimentes largitur sit; imo succus Cicutæ quocunque modo tractatus vix quid salis essentialis, magna verò sât salitum exhibeat Confer. §. VI. n. 7. & n. 15. Quod verò à priori sana optime licet adsequi ratione, à posteriori patet evidentissime; bonitatem enim & præstantiam hujus remedii innumera penè, paucis ab orru ejus annis, declarant Clariss. Virorum circa illud instituta experimenta, habita observata; atque hinc, quod resolvens, penetrans, corrigens meliorum princeps sit, sâtem quæ non resolvat aut discutiat indurata, ad benignam redigat suppurationem, acedines, fluxus mire emendet, fœtores, tumores, rosiones invertat, dispellat, ulcera quoque omnis generis, & præcipue pessimos morbos chronicos, docte tam internè quam externè pro re nata adhibitum, sapissime contra spem sanet. Et quid non, ut brevis fiam, in canceris præstitit? pleni his tractatus per plures; minime tamen B. L. cogites velim, me præconem hujus licet egregii medicamenti agere; nullo modo enim me ad omnia, fors meritò miræ expectanda ab Extracto nostro, facta vadem sisto, nec tamen illud, cum interdum spem frustretur, ideo rejiciendum esse puto; aut reprobum, inutile, imo perniciosum esse declarandum, prout alii obganniunt, duco; quia forsân, cum illud finistrè præparatum, aut spurium exhiberent, vel quoque eorum ægroti difficiliore, delicatuli, vel ob nauseam, vel ob desidium id despexerint, neglexerint, nullum fructum, aut sâtem optatum haud adequatè perceperint; vel quoque, ut & ego per quatuor vidi vices, medicamentum malo impugnando esset impar; sed & tunc quoque, verum fatear, nec alia quæquæ optima pharmaca quid boni præstitère. Legant invidia pallidi censores STÖRCKII de *Cicut. L. I. p. 10. L. II. p. 183. 192. 286. & sqq. Supplem. p. 32. 33. 51. 55. & sqq.* adeo

amaras jam diu formatas querelas; pudeat impudentes, sapientiam addiscant, taceant; & quæso, cui honesta mens credat? Nisi viro sua fata adeo ingenuè fatenti. Nec tamen Cicutam, nec ejus præparata, ut panaceam, canimus; rationem sequimur, & quæ circa usum Cicutæ docuit experientia, sive in bonum, sive in malum, & in quantum ex observatis nobis haurire licuit, fideliter tradam. Si STÖRCKII *de Cicut. Libr. & suppl. Vienn. 1761. edit.* consulamus, perspicimus, quod Clariss. Vir, quod & alii Egregii Viri Cicutam experti sint, quam præstantissimum remedium; sit, quod ejus herba externe ut fomentum, vel ut decoctum adplicata fuerit, aut Extractum ejus modo sub pilulis, modo sub mixturis propinaverint. Semper enim omni temperamento, ætati, sexui &c. modo per se data vel aliis adpropriatis juncta, interpolata Cicutæ bene egit, vel quod urinæ, alvi copiosorem fluxum, sputa cocta, & imprimis transpirationem insensibilem moverit, auxerit, aut quoque nullas, vel rarius & non nisi ad maximum ægri levamen aliquas actionibus turbas injecerit, nunquam nisi imprudentia nocuerit. Licet non dissitear, hinc interdum vel ob mali gravitatem, vel ob idiosyncrasiam omnia cecidisse frustrata; sed an non omne aliud remedium eadem experitur fata? verbo, viderunt Cicutam & ejus Extractum imprimis esse summè alterans, resolvens, parum irritans, anodinum, optimum polychreston in scabie, ulceribus malignis, sinubus, fistulis & omnibus fermè cutaneis morbis, licet pessimi moris; in scrofulis, strumis; tabe & atrophia, earum diarrhæis, sudoribus colliquativis, præsertim in phthisi scrophulari, imo phthisi pulmonum conclamata; in carcinomatibus tum apertis, cum oculis penè innumeris; tumoribus, obstructionibus & indurationibus ubicunque fitis; in spina ventosa, aliisque ossium & durissimis rosionibus, carie ab acredine qualicunque orta; hemicraniis annuis, cephalalgis chronicis; caligine at-

que vertigine; in lippitudine, cataractis incipientibus, amaurosi, aliisque fluxibus & oculorum vitiis; in rachitide, arthritide, rheumatismis, paralyfi, & omni dolorum genere; in anginis chronicis, ulcerosis, pustulosis, ferolis, scrobaticis, in nauseis, ardore, dolore ventriculi; in vomitu chronico, frequenti, aruginoso; in variis oedematibus, cachexiis & hydropum speciebus, diversis à causis oriundis; in doloribus renum, viarum urinarium, vesicæ spasticis, mingendi variis difficultatibus; in impotentis tam generandi, quam concipiendi, præcipue ob debilitatem, infarctum partium genitalium ortis; in fluoribus albis pertinacissimis, tam à cachexia, quam à Lue venerea ortis, aliisque mensum muliebrium vitiis, imprimis à spissitudine humorum & stagnatione ortis. Quin immo optime & omni cum laude visum fuit agere Extractum Cicutæ in Lue venerea. An in affectibus calculosis Cicutæ contemnenda? Admodum glorioso inventori, Confer. Störck *de Cicut. L. II. p. 191. & seq.* adstipulantur, & suis ejus confirmant observata longe felicissimi Practici, atque Chirurgi, illustres Hygeæ filii, PETR. ab ARMIS, JOSEPH. BAADER, MART. VAN DER BELEN, KOLLMANN, CRAMPAGNA, MANDERLIER, CAMBON, KASIN, JOAN. VAN DER BELEN, GLEISNER, KOLLER, KAIM, HASENÖHRL, AUENBRUGGER, LEBER, O HEHIR, & *supplement. p. 41.* LEBMACHER. Atque Clariss. MOLINARIUS propria Epistola ad Celeberr. Störck 1761. *Vienn.* edita pariter summam Cicutæ efficaciam in morbo desperatissimo ulcere uterino cancroso-venereo demonstrat, miratur, celebrat. His Medicinæ decoribus alius Vir haud inglorius Doctiss. LOCHER recenti egregio scripto, *Observat. Pract. Vienn. 1762.* accedit; Atque multis eximiis observatis, præprimis de Lue venerea, quid & quam optime valeat Cicutæ, fidelissime declarat. LALLEMENT *Recueil Periodique Tom. XIII. p. 511.* MARTEAU *T. XIV. p. 121.* DESMILLEVILLE *ibid. p. 522.* AUBRELI-

QUE T. XV. p. 129. PELET *ibid.* p. 519. FINANTNEVEU *ibid.*  
 p. 522. omnes hi illustres Viri modo hoc, modo illud STÖRCKII  
 observatum iteratis experimentis optime successis compro-  
 bant, adtestantur, & omnibus Cicutam laudibus extollunt;  
 atque ad Auctoris exemplar tam externè quam internè pro re  
 nata Extracto, Decocto, Fomento, Pulvere Herbæ Cicutæ  
 mala strenuè, feliciter, patienter impugnabant; nec ideo,  
 licet morbi pertinaciores resisterent fortius pertæsi, hu-  
 miles statim desisterant; sed hoc remedio per menses,  
 imo annos, militabant; illud aliis, indicatio si pereret, vel  
 jungebant, vel per tempus quoque omittebant, varia  
 doctè medicè ad interim tentabant, & præcipue hac in re  
 sese heroem inventor gloriosus præstitit, qui, quum can-  
 crum, jam per octodecim menses Extracto Cicutæ frustra  
 expugnasset, nec ullum levamen ideo attulisset, tamen  
 exhibere idem constans, patiens fuit, & sequentibus, cu-  
 ræ anni secundi, sex ultimis mensibus spe & labore justè  
 remuneratus de optima hujus mali atrocissimi & perfecta  
 sanatione eximie gavissus est. Paulò aliter, verum utique, sed  
 non minùs incauto, quam infelici militis sui casu territus  
 de Cicutæ ratiocinatur LANDETTÉ *Recueil period. Tom. XV.*  
 p. 223. concluditque satis malè, Extractum Cicutæ corri-  
 gentibus esse maritandum; & hoc ideo, quia Cicutæ militi  
 phthifico sæpius data, & per vices denuò repetita, cum  
 illum mala ab usu ejus desistere cogerent exorta, morbum  
 reddidit atrociorē. Præter quod STÖRCKIUS jam annota-  
 verit Cicutam minùs bene phthificis competere, ex hac  
 LANDETTÉ observatione potius illud naturæ adeò firmiter  
 innitens deducendum est principium: Medicamenta, si semel  
 naturæ repugnare, nescio, qua de causâ, aut idiosyncrasie  
 principio, certò visa sint, essent quoque optima, amplius haud  
 administranda, imo ut venena fugienda esse. Expertiss.  
 REG. POLON. Chirurg. RUMPELT suo scripto *Beobachtungen,*  
*Gebrauch, &c. des Schierlings, Dresd. 1762.* valdè, sed ge-

num extollit Cicutæ Extractum, & pluribus doctis observatis fidelis ostendit, quam mira hoc præparatum possit, arguitque nec abs re, quod si aliàs optime administrata Cicutæ sperato & morbis variis non responderit, nodum unice in eo latuisse, Cicutam genuinam, veram non fuisse exhibitam; his profectò nec aded diffiteor, quum ore Clariss. Virorum & experientia noscam, longè multas libras *Chærefolii remulenti*, & aliarum plantarum habitu externo Cicutæ adfinium pro genuina Cicutæ herba in Pharmacopœas ad ejus parandum Extractum adsumptas fuisse; præterea plerumque in vasis metallicis, & regimine ignis satis incauti illud formant; jam verò quid mirum, si Medicus his à partibus frustratus vix amplius fideat Extracto Cicutæ?

## §. XV.

Fuerunt quoque inter nos Egregii Medici, qui pro eo, quo vivunt in civium commoda studio, Extractum Cicutæ tentarunt, & quæ inde observarunt, publico invidere noluerunt; Iisdem debitas hicce grates, quod me eorum interpretem constituere dignati sint, solvo.

Experientissimus Dn. D. GUERING Consiliarius Regius, Nosocomii Regii, Orphanotrophii Civitatis Medicus in desperatis morbis optimam Pilularum Cicutæ opem expertus est.

I. Vir quinquaginta annorum, quum quinto jam infantæ anno exureret tibiæ dextræ partem mediam, inde valida plectebatur inflammatione, & licet malum remediis adpropriatis brevi satis feliciter compefceretur, tamen nec minùs remanebat, sinistre adplicatis saturninis ulcus, quod continuò pus manabat; & omni malo omine paucos post annos eodem ulceris in loco fracturam tibiæ, & quidem bis infelicissimus commisit; nec mirum, poterat ne pars jam adeo debilitata vi fortiori allatæ resistere?

Hæc fracturæ denuò præposterè curatæ ulcus vêtèrum  
 alebant, quod cacoethes evasit, & ichorem ita acrem  
 continuò per quatràginta & ultra annos ploravit, ut ul-  
 cus palmæ in latitudinem serperet, carnes fungosæ un-  
 dequaque prorumperent; caries tandem cum nigro icho-  
 re ita os adgressa est, ut pluries de se ulcus nigra crassio-  
 ra dimitteret ossis fragmenta, atque ibidem plerum-  
 que ter, quaterve de anno nova oriretur inflammatio,  
 quam semper febris excipiebat; quum autem benignioris  
 esset naturæ, feliciter spe plerumque ordinaria inflam-  
 mationis medicatione, & præsertim repetitis venæsectio-  
 nibus domabatur. Tentavit ægrotus diversâ millena, ut  
 ulcus suum sanaret, corporis sui cachexiam, & sangui-  
 nem detractum plerumque pus & corruptionem referen-  
 tem depelleret, corrigeret; sed frustra summos artis Vi-  
 ros consuluit, eis annuit; usque dum Extracti Cicutæ  
 Pilularum, granorum duorum ponderis, cum infuso de-  
 mulcente vegetabili uncias duas & semi hauserat, sanatus  
 erat; consuluit quoque Clariss. Vir suo ægrotò, ut &  
 externe ulceri fomentum foliorum Cicutæ ex aqua co-  
 ctorum adplicaret, renuit; atramen ulcus brevi opti-  
 mum pus sudabat, ossis exfoliatio requisita perfectè pro-  
 cedebat, carnes fungosæ evanuerunt, pulcherrimum,  
 visu lætum induebant musculosæ partes rubrum, fetidè  
 licet antea exesæ, consumptæ essent, tamen spatio de-  
 cem dierum iterum, optatius omni, reparabantur, &  
 ulceris ora ante callosa mollescebant, se separabant, cu-  
 ticularum formabant, & quindecim diebus ulcus haud am-  
 plius aurei Ludovici magnitudinem æquabat. Imò ira  
 promptè se se sanare cepit, ut Expertiss. Medicus inde  
 valdè timeret; rem tamen maturius pensitans, atque  
 bene memor illius pulcherrimi effectus, quod Cicutæ  
 Extractum, & pus melius formaverit, & ossis exfolia-  
 tionem ad eò egregiè excitaverit, nec non cariem in to-  
 rum



rum debellaverit, consolatus daretur, atque haud amplius illos nimis citò clauso ulcere præcipue cacoethico, & quidem per tot annos excitari solitos, tristes metuit eventus; sed, ut usum Pilularum adhuc diutius continuaret, ægrum iussit, incitavit. Continuavit æger & plus quam sperando fructu, dixi; vigesimo enim curæ die ulcus in totum disparuit, pellicula nova, etiam per tot, imo ultra annos quadraginta exuli epidermide tegebatur locus adfectus sine ullo malo omine; potius omnia vigeabant fausta, nec una erat functio corporis, quæ non sana, naturalis manebat. Jam per plures menses optime se habet, nec ullum adparet signum, malum ejus fore redditurum; quin imo sanguis abhinc interdum detractus floridus & optima crasi ditatus permeat vasa.

2. Vir quinquaginta annorum diu & sæpius denuò repetitâ ex cruciatur febre quartana, licet probatis pluries debellata videretur remediis, non minus tamen hoc scandalum saluberrimæ artis recrudescere; scirrhusus lienis tumor surgebat, ad quem resolvendum quoque per mensis spatium opposuit exterius Emplastrum Cicutæ, interius Pilulas ejusdem, quæ, cum ad unciam unam & semi ascendissent, assumptæ, durities cessabat, tumor in totum brevi sublatus fuit, nec febris ab hinc & hucusque per decem menses recurrebat.

3. Puer septem circiter annorum malè habita diæta in leucophlegmatiam, & lienis tumorem, duritiem incidebat, hæc mala optima quæque artis solita respuebant auxilia; hinc non solum exterius adplicari regioni lienis Emplastrum Cicutæ iussit, sed & simul per sex septimanas Cicutæ Extracti Pilulas propinavit, quæ haustæ æquabant unciam dimidiam ex toto. Quotidiè sese melius habere Puer cepit, hocque brevi tempore, & his solis fuit omni modo sanatus, vegetusque & nunc jugiter vivit.

4. Matriona annorum quadraginta ascitide laborabat,

H

vocatus ad eam eò se convertit, ut serum extra circulationem positum in abdomine fluctuans, quam citius fieri posset, evacuaret, atque satis felix vino squillitico propositum obtinuit scopum; eo ipso causam, obstructions abdominales undequaque exortas, lætus Cicutæ pilulis adgressus est, & ei nec minùs felicem præstiterunt eventum; spatio enim mensis uncis duabus Extracti Cicutæ omnes evanescere obstructions; ægrota optimè statim ac usà erat Pilulis sese habere, appetere, convalescere cepit, integra restituta jam & à longo tempore perfecta fruitur sanitate.

5. Miles viginti & duos annos natus Legionis Helveticæ SALIS dictæ verno anni præteriti tempore validis contactus torminibus adibat Xenodochium Militare, & tumore pugnum æquante in regione hypogastrica inguen dextrum versus angebatur; ortus erat hic tumor ex valida prægressa iliaca passione, quam adeo violentam COLONIÆ passus erat, ut per plures dies de certissima ejus morte Medici cogitarent; petiit undequaque opem, ferunt & mulierculæ, (quid mirum, & quæ non moventur? orco si rationem ponere cogimur,) suadent, ut globulum deglutiret plumbeum, fecit; cessarunt quidem vomituritiones, attamen exin colica atrocissima semper excruciatas non minùs gemit, & in dies magis languescere, maciari cepit; hinc patriam dimissus adiit, & a Celeberr. Viro consilium petiit, qui malum sedulò investigans tumorem evidentem, tactu valde durum offendebat; hinc decrevit, ut ager die primo manè & serò, à quatuor pilulis incipiendo, duabus unaquaque die augendo, Cicutæ Pilulas assumeret; fecit sedulus, & primo jam ocliduo tormina silebant, tumor mollescere cepit, qui tempore mensis in totum disparuit; Militem, quum optime sese habuisset, torosus æque ac sanus evasisset, dimisit; postea eum iterum pluries vidi, & sese semper abhinc sine ulla mali vixisse umbra mihi testatus est. Mirum omnino, quod hoc Extractum tam

vitia solidorum quam fluidorum corrigere observerur, quin ullam evidentem moveat excretionem. Attentius enim omni in hæc Celebr. Practicus inquisivit, rimatus est, & nil excreti aucti unquam observavit; nonne videretur hoc Extractum agere fluidis naturalem conciliandocrasin, modo per tempus congruum & iusta dosi exhibearur?

6. Clariff. Dn. D. EHRMANN M. D. Physico Civitat. Argentorat. felicissimo hæc gratiosissimè adponere lubuit.

» Fœmentaria quadraginta annorum, texturæ tenerioris, vitâ  
 » sedentaria gaudens, & iræ in re familiari incontinens,  
 » à decimo octavo ætatis anno menstruata, eo tempore,  
 » quo fluxus periodicus comparere debet, maxima pe-  
 » ctoris oppressione, vertigine & cephalalgia, impri-  
 » mis verò doloribus infimi ventris per tres dies magis  
 » magisque augeſcentibus correpta est, qui interdum ita  
 » effrenes redditi sunt, ut, sibi ventriculum & intestina  
 » lanceolo quis incidisset, erga adstantes multis lacrymis,  
 » & maximo ejulatu conquereretur. Gerit illa tumorem  
 » in regione hypogaſtrica verſus os pubis pugni virilis  
 » magnitudine, qui ad tactum indolens hinc inde volvi fa-  
 » cile poteſt. Experientiſſimus Cœlitibus nunc adſcri-  
 » ptus Medicus graviffimis his ſymptomatibus unâ & tu-  
 » mori præſtantiffima objecit remedia; aſt venæſectiones  
 » reiteratæ, Enemata demulcentia, paregorica, diſcurien-  
 » tia alia, Balnea, Fomenta, medicamenta interna anti-  
 » ſpaſmodica, anodyna, & quæcunquæ alia nil planè effe-  
 » cère. Auxilium meum qualecunquæ implorans agro-  
 » ta, confugi ſtatim ad Extractum Cicutæ, inchoavi a  
 » duobus granis manè & vespère ſumendis, poſt menſis  
 » intervallum auxi doſin ad grana duodecim, in qua per  
 » quatuordecim & ultra jam perſiſtimus hebdomadas,  
 » (majori in quantitate ſumtum Extractum cardialgias  
 » & vomitus moverat) & en! ſecunda jam vice catame-

» nia fat commodè sine ullo ferè dolore erumpunt, &  
 » succedunt, quamvis nulla plane in tumore mutatio ad-  
 » huc dum observata fuerit. Omnibus iraque in melius  
 » mutatis ex usu hujus remedii continuato spem non ina-  
 » nem concipio, fore ut fœmina nostra tandem cum  
 » sanitate in gratiam redire possit.

7. Beatò defunctus Dn. D. PARIS Consiliar. Reg. No-  
 focom. Reg. Milit. Med. & Sereniss. Cardin. Princip. de  
 ROHAN Archiater, quem recenter mortuum tristissimi  
 lugemus, casus sequentes Extracto Cicutæ doctè illustra-  
 vit, & mihi pro sua in me summa benevolentia retulit.

Virgo temperamenti cholericæ anno 1760. corripiebatur  
 modo febre quartana, modo tertiana intermittente, atque li-  
 cet artis optimæ eam debellandi opes in auxilium ducerentur,  
 seù quod vitæ regimen congruum, seù quod alia de-  
 fuerint requisita, non solum minimè à febre liberata fuit,  
 sed & obstructions hepatis, lienis, mesenterii ortæ sunt  
 enormes; hinc anasarca tandem pessimo ascite stipata  
 vigebar; quid pejus! omnia tumebant, totum corpus unus  
 tumor erat, febris fortior semper & irregularis per inter-  
 valla sæviebat, rem maturius cogitans, primam fore indi-  
 cationem, putavit, sistere febrem reserrando obstruc-  
 tiones, & imprimis aquas imminuendo, quæ jam ut morbi  
 proximæ possint haberi causæ; huncque scopum felix fe-  
 liciter obtinuit purgantibus, leniter aperientibus, incidenti-  
 bus, diluentibusque remediis, unde & febris in totum  
 cessavit; hinc statim ac, secundæ ut responderet indica-  
 tioni, penitus evacuare adhuc superstitis in abdomine pa-  
 rum aquæ, nova ne accumularetur, circulationem lym-  
 phæ in vasibus suis stagnantis, Rixim minitantis promovere  
 proposuit, obtinuit; vinum enim squilliticum, Pilulæ  
 hydragogæ BONTII, aliaque aperitiva suo fine & tempore  
 exhibita optimum & optatum præstiterunt eventum.  
 Supererat unicuique, sed & magis arduum totius operis,

arti sæpe sæpius impossibile, durities, obstructions schirrhosas abdominales, omnibus delulis & optimis mediis, semper refractariè persistentes, novas jugiter prioris morbi tragœdias, imo mortem spondentes feliciter omni semovere. Omnibus frustratis tandem ad Pilulas Cicutæ gradatim in morem Gloriosi Inventoris dandas, semper uno quoque die augendo earum dosin, confugit, per menses tres exhibuit, & simul exterius Emplastrum Cicutæ regionibus viscerum obstructorum adplicuit, atque omnem brevi tempore vidit optatum effectum; tandem integram & naturalem viscerum mollitiem, sanitate & hucusque optima gaudentem puellam videre gavissus est.

8. Senex annorum LXV. temperamenti sanguineo-cholerici, VIR prænobili stirpe oriundus Præfectus Castrorum REGIS Galliae anno 1760. die trigesimo Maii Apoplexia sanguineo-serosa invadebatur, quæ demum in hemiplegiam lateris dextri abiit; attamen tempore octodecim mensium decem apoplexiæ novos, minus, magisque fortes omnibus cum periculis experiebatur insultus, semper tamen iterum satis feliciter restitutus fuit; vidit verò, quod tamen actum de Viro Illustrissimo foret, nisi recidivas præveniret, averteret, tandem impediret; hinc omnem lapidem sicuti statim à primo semper movit insultu, ne novi orirentur paroxysmi. Ast tristis frustra & variis maximè indicatis, adpropriatis sudavit remediis; manebat Illustris Ægrotus miser sibi, miser Medico, usque dum illi cuncta, quæ spes his in rerum alit angustis, ruminanti mens rediit, ut sese ad Pilulas converteret Cicutæ, ductus iudicio, quod hæc recidivæ idèò orirentur, quia massa humorum æque, ac solida ita essent vitiata, ut humores in vasis cerebri facillime stagnarent, sese accumularent, aut quia obstructions, facile arguendæ, ortæ essent in nervorum originibus; vel, quòd portione habita fluidum nerveum spissiusculum esset, vel

nervorum tubuli nimis laxi, collapsi, ut sic influxus spirituum vitalium locum habere non possent, peccarent; eventus saltem perquam optatus adductam videtur confirmare ætiologiam; ab eo enim tempore, quo Illustriss. Vir & ultra annum Cicutæ Pilulis utitur, quarum dos fin ad drachmas tres & ultra per diem datam summo cum levamine auxit, nec ullam unquam, vel levissimam ulterius recidivam passus est apoplexiam, nec aliud quodve aliis morbi symptomata expertus est; quid imo sanus & satis vegetus vivit; quum autem ab his Pilulis nullam, ut dicunt, criticam viderit effectam evacuationem, ita & in aliis casibus; annon conclusum foret justum? Pilulas Cicutæ esse massam humorum corrigentes, & sic alterantes, ut immediatè in omnes æque crassos ac subtilissimos agant humores, iis naturalem & optatam conciliando crasin.

9. Miles Legionis Halveticæ ERLACH, annos XXV. natus validam incurrebat febrem, qua præposterè fugata surdus ad nos in Xenodochium Militare trudebatur, examine factò illi præscribitur injectio aurium optima, sæpius virium egregiarum experta, sed cum hæc & alia planè frustranea caderent; de tumore scirrhuso, sit metastatico vel non, cogitavit, tuebant enim parotides, & tumorem causam surditatis arguit; qua propter & Pilulas de Cicuta exhibuit; nec male; spatio enim mensis recuperavit auditum, eumque sanum dimisit.

10. Exper. Dn. D. ISAACUS OTTMANN Med. D. & Pract. feliciss. die 26. Novembris 1761. ad filiam 17. annos natam vocatur, quæ pessimo cancro aperto in parotide sinistrâ laborabat, quam varii per sex ad octo menses diversis mediis debellare certabant, quæ & ille conabatur; ast non modò irrita egit, sed & malum in dies auctum, undique atrocius serpebat; ulcus gangrenæ faciem induebat, & ichore summe acri manabat,

labia ulceris intumescere, callos formabant, dolores atroces diu noctuque saeviebant; His perspectis, de Cicutæ mirandis cogitare cepit, & filiaë singulo mane & vespere tres Extracti Cicutæ Pilulas grani unius ponderis propinari, & fomento Herb. Cicut. externe sedulo & saepius repetita vice foveri tumorem, ulcus pessimum jussit; atque virgo aliàs formosa, ut dotem optimam recuperaret, valde defœdatam speciem abigeret, strictè curam subit, nec frustra punctatim jussa implet; brevi enim pus bonum maturat, disparent fungi, materies bene cocta, alba, inodora tegere carnes vividas, rubras cepit; imo rediit eo hæc cancrofa parotis, ut globum flavicantem, nucem majorem æquantem formaret, qui inter carnes optimas, quasi proprio residens receptaculo citra ullum dolorem ab Expert. chirurg. D. BECKER erui poterat; quo exempto, Cicutæ usu continuato & labia ulceris callosa, valde tumida, atque alii tumores ad parotidem quoque dextram & ad collum copiose situati valde durisensim mollescere & ita ceperant, ut ad finem Decembris ejusd. anni omnes durities colli & parotidum in totum disparuerint, ulcus sese optime & sine ullo notabili stigmate cicatrifavit. Quæ sordidâ facie omne hominum respuebat consortium, nunc inter pulcherrimas habetur. Numne quid in terris sequiori sexui optatius Cicutæ?

II. Fœmina 50. annorum longo tempore pessimo mammae dextræ cancro petebatur, qui ita firmiter coctis adnexus erat, ut & Chirurgorum prudentissimi mammam amputare nulli sine certo vitæ discrimine auderent; Ichor jugiter manans, partes saniores arrodens, lividi tumores, summi dolores, quum patientissimæ fœminarum non nisi diram, & brevi certam promitterent mortem, eo magis, quum virus cancerosum ad omnes corporis partes effusum videretur, dolores enim lancinantes, terebrantes & præcipue in coxæ-

dice; in ileis, mox aliis in ossibus, partibus dirissime saeviebant, ægram periodice & vagè excruciabant, febres, insomnia, alvos strictas causabant, brevi summum malum debilem hanc summis omni fermè tertia septimana exponebat. Optima quæque adhibebantur, nec juvant, imo nec equidem malum mitigare valebant. Accitus tandem celeberr. D. OTTMANN Cicuram internè & externè suadet, ejus quatuor pilulas manè & serò exhibet, & mammam sæpius Herbâ Cicut. fomentari jubet, annuit desperata, & quam poterat, jussâ adimpler; & usû Cicutæ continuato, eò saltem est eventum, ut ægrota lectum, cui tandem misere adfixa erat, relinquere, ubique obambulare, muniis domesticis obedire posset; & jam nunc dolores non nisi mitissimi, rarissimique intercurrent; mamma quoque, licet priùs tota livida, gangrenoso-cancrofa erat, nunc pulcre rubet, & absque dolore contrectari potest; unde sperandum, sedulo usû hujus remedii eo eventum iri, ut materies cancrofa, vaga, nunc serè in totum domita, brevi plenariò mutetur, corrigatur. Vidi multoties hanc ægram & summam Cicutæ efficaciam semper miratus sum.

12. Doctiss. atque artis obstetricandi Dexterrimus Dn. D. LAUTH M. D. proprio stylo casus sequentes concinnatos benevolè pro summa ejus humanitate mihi contulit. » Uxor viginti octo annos nata, *æmptis*, mense Jul. » 1760. per coitum impurum à proprio marito, fluorem » album venereum contraxit, quo per sex jam menses, » eo tempore, quo me ad se vocare jussit, laboravit. » Ante hunc morbum optime semper fuit menstruata; » forsitan indecens pudor, forsitan etiã curta, quæ ei » domi fuit suppellex, ægrotam movit, ut curam huc » usque neglexerit; postea autem cum præ dolore nec » deambulare, nec dormire potuerit; tandem meum » imploravit auxilium. Petii illico, permitteret, ut » partes



» partes genitales accuratius explorem, sed noluit, licet  
 » sæpius infiterim, & necessitatem hujus propositi de-  
 » monstraverim; nihil autem quam lintea, & indusia ma-  
 » culis lividis sat tincta & pessime olentia, mihi ob oculos  
 » posuit. Initium curæ feci mitioribus remediis, & præ-  
 » fertim optimis anti-venereis militavi; subjunxi fortiora,  
 » usque dum prylalismus sequebatur, his institi, & quoque  
 » jam quinto surrexit die; sed sine ullo fructu ægra reme-  
 » diis angebatur; imo potius de malo in pejus omnia cre-  
 » vere. His angustiis denuo rogavi, ut partes genitales ex-  
 » plorare sineret, & si nunc quoque renueret, me ip-  
 » sam forti suæ relicturum comminabar. Morem tan-  
 » dem gessit; re itaque rite pervestigata, vidi non so-  
 » lum labia pudendorum tumida, sed & jam ulcerata;  
 » immisi porro digitorum oleo illirum in vaginam, ibique  
 » glandulas МЫВОМН mole justò majores, granulatas,  
 » & induratas offendi; ulterius digitum ad orificium  
 » uteri usque admovi, id quod ob acerbissimos dolores  
 » vix sustulit; obstupui, cum labia orificii paululum  
 » hiantis, in toto eorum ambitu substantiæ cartilagineæ,  
 » imo ferè ossæ similia tetigerim. Exstillavit ex utero  
 » ipso materia ex fusco rubra, odoris fœtidi, vix tole-  
 » rabilis, digitorum valde urens; Carcinoma uteri forma-  
 » tum jam esse non difficulter suspicabar. Et quid fa-  
 » ciendum in his miseriis? Num manum de tabula?  
 » Nequaquam; potius in scenam produxi auxiliatricem  
 » Cicutam; ordinavi statim, ut Extracti Cicutæ quotidie  
 » assumat Pilul. vj. gr. ij. pond.; quinto die redii, &  
 » cum audiverim, quod dolores non solum non acuti  
 » fuerint, sed potius aliquomodo remiserint, dosin  
 » augere & ita, ut quotidie gr. xvj. Extracti ingerat, jussi.  
 » Quovis quarto die Pilulis mercurialibus alvum movi,  
 » & ad humores acres, inspissatos, hic locorum moran-  
 » tes, diluendos, corrigendos, decoctum Herb. Cicut.

» cum lacte mixtum crebrius in vaginam injicere suasi.  
 » Medicamentorum horum per novem & quod excur-  
 » rit septimanas usus id effecit, ut glandulæ vaginales  
 » induratæ iterum relaxatæ fuerint, & orificium uteri  
 » suam naturalem induerit mollitiem; & ita perfectam  
 » sanitatem recuperavit hæc misera.

13. » Adolescens temperamenti sanguinei, mense  
 » Octobr. 1761. febrem pleuriticam valde dolorosam,  
 » ac periculosam passus est; ad illum vocatus exhibui  
 » quæque & externa & interna his in turbis unquam  
 » bona fuere judicata. Remediis ritè usurpatis vehe-  
 » mentia febris quidem imminuta, symptomata omnia  
 » mitiora evaserunt, sed providæ naturæ opus, me-  
 » tastasis tertiâ formata fuit septimanâ; tumor enim  
 » satis elevatus immediatè supra cartilagineum ensifor-  
 » mem sese oculis stitit. Accessit mecum æger Chi-  
 » rurg. Expert. D. RIEDLIN, qui caute tumorem rubrum,  
 » durum Epithematibus emollivit, postea aperuit; exiit  
 » copiosa materia purulenta satis laudabilis, hinc Chi-  
 » rurgus remediis adpropriatis vulnus tractavit, consoli-  
 » davit, ita, ut æger ipse spatio octodecim dierum sano  
 » se similitimum esse auspiciatus sit. Interim quartam post  
 » diem ex improvîso nova surrexere pericula, nova ni-  
 » mirum sensit in pectore incommoda; prominebant  
 » hinc inde ambabus in mammis tubercula dura, &  
 » sub quavis inspiratione, quæ valde dolorosâ erat,  
 » locus, ubi antea tumor extiterat, denuò elevabatur,  
 » & materies subtrâ hærens haud obscure arguebatur;  
 » novis fomentis succurrebat Chirurgus, & denuò tumo-  
 » rem emollitum aperuit; & per varia orificia, dum  
 » mammas manu leni versus tumorem pressimus, ma-  
 » teries pauca quidem, tamen saniosæ indolis, rodens  
 » & acris sudabat, studiosè hæc orificia specillo tenero  
 » sollicitus Chirurgus pervestigabat, ast ea offendit ter-

» minari in sinus longos dextrosum, & sinistrosum ita  
 » decurrentes, ut fines eorum attingere non potuerit.  
 » Ad materiem corrigendam, & evacuationem promo-  
 » vendam varia iniecit digestiva, interim qualitas pari-  
 » ter ac quantitas saniei semper eadem mansit, & tuber-  
 » cula sensum doloris semper servabant; hic Cicutam  
 » fore satis proficuum judicavi, & illam eo fine, ut tu-  
 » bercula emolliantur, materies contenta fundatur, dedi;  
 » initium curæ feci per tres dies solummodo Pilulam uni-  
 » cam Cicutæ manè & vesperè propinando, quarto die  
 » tres exhibui, & sic omni quarto die dosin auxi: eve-  
 » nit, ut æger nono jam die dolores, qui antea inten-  
 » flores erant, nunc mitiores senserit; materia quoque,  
 » quæ antea magis saniosa, & acris erat, hanc mutabat  
 » qualitatem, & multo parciore fluebat, hinc æger ipse-  
 » met petiit summe fidens huic remedio, ut ejus auge-  
 » retur dosis, annui prudenter petitis & permisi, ut ab-  
 » hinc sumeret quotidie pilulas sex; ita usum Extracti  
 » continuans de die in diem magis sanitati reddebatur;  
 » ita quidem ut assumpta dimidia Extracti Cicutæ uncia,  
 » integra & optima fruatur sanitate.

14. Expertiss. atque summe perspicax Chirurgus Dn.  
 ZIEGENHAGEN quoque benevolè adtestari voluit: Virgi-  
 nem Civis honestam annos quindecim natam per lon-  
 gum tempus pertinacissima laborasse serota ophthalmia,  
 quæ adeo refractaria erat, ut nil effectum fuerit, licet  
 familiæ virginis Medicus unà cum D ZIEGENHAGEN, quæ-  
 que ars optima fert pharmaca, demulcentia, massam hu-  
 morum depurantia, leniora resolventia, derivantia, in-  
 dicasset, adhibuisset, juscula medicata vernalia, mille-  
 pedes, æthiop. mineral. Sachar Lact decoct. chin. Sarsa-  
 par. aqu. selter. cum lacte internè dederit, & externè  
 maxime adpropriata unguenta, collyr. Balsam. vesicat. &c.  
 applicasset; actum egerunt, quin imo malum his jugiter in

deterius ruere visum est; hinc sese sagax Chirurgus mense Julio anni præteriti ad Extractum Cicutæ convertit; filiæ manè & serò binas dedit gr. j. ponder. Pilulas, ad quas ægra singula vice libram unam feri lactis hauriebat, auxit dosin sex elapsis diebus ad tres, dein ad quatuor, imo ad sex Pilulas pro una vice; ast quotiescunque ultra quatuor ascendere ausus est, toties ægrota nausæas, vomitus sæ vehementes experta est; ideo dosis constans statuebatur ad pilulas quatuor; omni decimo quarto alvus soluta est, & spatio hebdomadarum octo in totum omnis ophthalmia cessavit, & abhinc nec ullum amplius mali ad oculos signum sensit sæ pulchra puella.

Liceat parva magnis addere, &, quæ mihi Cicutâ utenti fata contigere, enarrare. I. Nobilis quidam Juvenis viginti aliquot annorum sibi relictus strenuè satis in castris militaverat veneris, atque brevi insignia retulit plerisque talibus communia: Gonorrhœa virulenta corripitur, anxius quærit auxilia, chirurgum adit, qui tandem satis longo tempore symptomata debellare, fluxum malignum impedire valebat; sed caneros venereos ad penis glandem, præputii partem internam continuè serpentes, recrudescentes nequaquam, licet omne datum fuerat mercuriale, fugari poterant. Nobilis desolatus, pertæsus ad me rediit, & meam amicaliter petiit opem; quæ mea sunt, facere spondeo. *Spiritum van Swietenianum* cum decoctis exhibeo resolventibus, sed nihil effeci; imo aquis phagedænicis si unum exederem cancrum, brevè alii surgebant, pruritus, erosiones excitabant molestissimas; confugi ideo ad Extractum Cicutæ, ejus in dies pilulis ascendendo, juncto decocto resolvente sanationis opus adgressus sum, ut & internis partes virus venereo infectas emendarem; præterea sæpius de die Extracto hoc in aqua tepida soluto ablui, mundari hæc ulcuscula curavi, & pulverem Herb. Cicut. illis in-

spergi iussi, atque satis feliciter his solis spatio  
 trium septimanarum omne venereum, ultra duos ve-  
 xans annos, evanuit; nec ullum amplius à longo jam  
 jam tempore ulcusculum venereum recrudescere visum  
 fuit. II. Foemina triginta annorum non minùs pauperie  
 summa, quam tabe atrophica oppressa, obstructionibus  
 abdominalibus, præcipuè mesenterii duritie evidenti  
 jam per duos & ultra annos onusta, varios consulens,  
 varia tentans, nunquam sublevata, malo suo succumbere  
 cepit; & ad lectum solum tanquam ultimum domicilium,  
 ab omni arte derelicta, macilenta, febre hectica, sudo-  
 ribus continuis, atque lienteria destuens confugit, jam  
 per sex menses illi miserrime adfixa gemuit, quum, ex  
 commiseratione Civis Amici mei advocatus, à me pete-  
 ret auxilium; contuli, quod potui, atque viginti die-  
 rum spatio eccoproticis, jusculo, & pulvere antihecti-  
 co febrem, sudores & lienteriam adeo insigniter immi-  
 nui, ut agra lecto surgere, & ubique deambulare jam  
 posset; quum vero istis temporibus Extractum Cicutæ  
 vigere ceperat, hinc illud ad semovendas obstructiones  
 tanquam causam morbi valde indicatum, à pilulis tri-  
 bus incipiendo & in dies duabus augendo, manè & sero  
 jusculis demulcentibus unitum agræ omni cum fructu  
 exhibui; spatio enim quadraginta dierum optime conva-  
 luit, nec durities, nec obstructio in abdomine ulterius  
 experiri poterat, æqualiter molle erat. III. Vir quin-  
 quaginta annorum ob varia diætæ viria in morbum acu-  
 tum incidit, ex quo convalescens continuis vomituriti-  
 onibus peti cepit. Medici, qui ei consulebant, malum  
 pro volvulo reputari posse statuebant. Ast acriora licet  
 injicerent clysmata, nec ulla alvi facta est solutio; vomit-  
 us continuabatur, quamvis quæque roborantia, & ne-  
 scio quæ alia ejus stomacho depravato propinarentur.  
 Fortuito planè casu petor ab hoc agro, qui me olim

arctius noverat, lacrumans à me poscit opem, diu his in angustiis eo magis, quum validissimo motu iuscula optima coram me hausta semper projiceret, hæsi, nec quid consilii foret, decidere poteram, licet hæc mala in scholis recentissime à summo Professore fatis superque edoctus fueram; quin imo de hujus viri morte proxima minimè dubitavi, quum solita ejecta viridi atque nigro intermixta pessimè ludere colore, & ægrum valde confutum, emaciatum conspexissem; attamen, vera fatear, mihi semper ejus pulsus, quam strictè exploratus, adhuc fatis superstites naturæ vires denotaret; hinc eum animo mactum esse jussi, nec de ejus me malo desperare cogitavi; propinavi eccoproticum altero manè; per sex enim septimanas nullum laxans hauserat, & omni felici fidere eccoproticum absque vomitu retinere potuit, atque quatuor sedes valde foetidas, nigerrimas, tenacissimas ex scybalis formatas omni cum levamine expertus est; sæpius ut emollientia caperet per diem enemata, inculcavi; atque illi statim Pilulas de Cicuta sex de die bis cum infuso theiformi leniter roborante præscripsi sumendas; mira! brevi omnes evanescere nausæ & vomitus; vix enim harum Pilularum unciam dimidiam interpolatis eccoproticis atque enematis devorasset, convalescere cepit, & ut solum Extractum Cicutæ continuaret, ordinavi; egit, & perfectè jam diu adeo optatæ restitutus fuit sanitati. Duabus quoque Puellis, fugatis aquis hydropicis, obstructions restitantes solo Cicutæ Extracto profligavi.

§. XVI

Nostrium Extractum nullam esse panaceam observant multi; & quoque mihi pro summa sua humanitate propriis verbis referre dignatus est Celeberr. D. D. EHRMANN . . . » Honestissima Mulier annos XXXVIII. habens » mensibus ritè succedentibus per tria ferè lustra infirmam,

» gnem, palpabilem, aſt dolentem tumorem circa uteri  
 » regionem experitur. Catapotiis illa utitur Sæcerckia-  
 » nis per ſex jam menſium ſpatium, ſed nullum exinde  
 » plane effectum hucuſque ſenſit; protuberat abdomen  
 » & tactu durum eſt, nihil proficientibus quibuſcunque  
 » aliis remediis præſtantiffimis. Cum malo nodo du-  
 » rus ſit quærendus cuneus, multiplicando remedii do-  
 » ſin ejus uſum continuaturi ſumus. » Clariff. D. GUE-  
 RING quoque in cancro uteri per diu Pilulis Cicuræ in va-  
 num ſudavit, & ſub ipſo remedii, tanquam ultimo aſylo,  
 uſu Matronda mortua eſt. Beat. PARIS fruſtra ad tres in-  
 cipientes cataractas Extractum hoc diuſſime tentavit; &  
 ab uſu ſupervacanea tentamina eum tandem detraxerunt.  
 Dexterr. D. ZIEGENHAGEN quoque ingenuè fatetur ſeſe  
 Pilulis Cicuræ per ſat longum tempus in Rachitide, in  
 Puellæ tumore ſcirrhoſo ad mammae papillam ſituato  
 ovum gallinaceum æquante, in duobus Epilepticis, in  
 ulceribus malignis pedum, in verula, ſub axillis ſiniſtris  
 ulcere cancroſo, gemente, ſummè dolente actum egiffe.  
 Vidi ipſemet in Noſocomio Regio variis in morbis Ci-  
 curam plane nullum præſtitiffe effectum; attamen quod  
 unquam & diuſſime prudenter data nocuerit, nunquam  
 obſervare nec aliis nec mihi licuerit. Siſto pedem; DEO  
 SUMMO ſit laus; & quæ pro tenuitate ingenii mei  
 minùs bene exarata ſunt, ſupplico, B. L. condones, & ſi  
 quid minùs benè elaboratum; perfectum ſaltem tibi dabit

F I N I S.

E R R A T A.

Paginé 2. lined 4. circumagere lege circumagere: lin. 6. Alexi phar-  
 mac. leg. Alexipharmac. lin. 7. Cicuta hæc leg. Cicuta, hæc: lin. 11. Sem-  
 per leg. Temper. lin. 14. paticernimus leg. pati cernimus: lin. 16. probè  
 leg. probè: lin. 19. maxime Poeta leg. maxumè Poète: lin. 25. verè leg.  
 verò: lin. 27. gerant leg. gerunt: lin. 29. exereſcat leg. excreſcat: quo-  
 minùs leg. quominùs: pag. 3. lin. 2. herbans leg. herbam: indemos leg.

K

inde mos: *lin. 7. Cicute. viridem leg. Cicuta viridem: lin. 6. quem  
piam leg. quempiam: lin. 10. exsegete leg. ex fegete: lin. 15. Poeta leg.  
Poeta: lin. 16. liquid leg. si quid: lin. 25. quam nos leg. quam non: lin.  
27. in saniam leg. infaniam: lin. 32. tiuguat leg. tinguat: pag. 4. lin. 2.  
cujus libet leg. cujuslibet: lin. 6. carnarum leg. cannarum: lin. 29. sa-  
porem leg. soporem: lin. 33. maximè leg. minime: Pag. 5. lin. 17. figui-  
dem leg. liquidem: Pag. 6. lin. 24. ad legat leg. allegat: lin. 25. Cicuta  
leg. Cicutam: lin. 29. Experientia in leg. experientia, in: Pag. 7. lin. 3.  
Alica leg. Artica: lin. 4. illum leg. illam: lin. 5. quum leg. cum eâ:  
lin. 17. Cigne leg. Cigue: *Wüterich. leg. Wüterich;* : lin. 18. accedit leg.  
audit: lin. 28 ad terre leg. adferre: Pag. 8. lin. 1. puniter leg. pu-  
nitor: lin. 3. refrigeratis leg. refrigeratio: lin. 4. creditavi leg. & ejus  
creditâ vi: *Angynon strangulationem, leg. Angynon indicat strangulatio-  
nem;* : lin. 6. *Paralyfini leg. Paralyfin;* : lin. 9. *Polyanodynnon leg. Po-  
lyanodynnon:* lin. 10. *aphronæ leg. Aphrona:* lin. 15. *χορδαρον leg. Κορ-  
δαρον: χορδαρον leg. Κορδαρον:* lin. 22. **EROTIAMUS leg. EROTIANUS**  
Pag. 9. lin. 28. *κόρμαρον leg. κόρμαρον:* Pag. 11. lin. 1. **LIMÆUS leg.**  
**LINNEÛS:** lin. 4 in circa leg. circiter: lin. 13. *universali leg. Univer-  
sali:* lin. 22. *Antiquam leg. Antequam:* Pag. 12. lin. 11. *Icon. fat leg.*  
*Icon fat:* Pag. 13. lin. 18. *quolibet leg. quodlibet:* Pag. 17. lin. 18.  
*scupulum leg. serupulum:* Pag. 18. lin. 2. *tamen ut leg. tamen, ut:*  
lin. 5. *obturato, leg. obturato inclusus;* : lin. 11. *succus leg. succi:* Pag.  
19. lin. 15. *referri leg. referre:* lin. 31. *sub falsum leg. subfalsum:* Pag.  
20. lin. 3. *ceteris leg. ceterum;* : lin. 14. *dederunt leg. dederunt:* Pag.  
21. lin. 20. *ad eo leg. ad eò:* Pag. 23. lin. 19. *adferunt leg. adferunt:*  
Pag. 27. lin. 25. *gangrena leg. gangrana:* Pag. 29. lin. 17. *conf. leg.*  
*Conf.:* **ÆTIUS leg. AETIUS;** : **LÆGINET leg. ÆGINETA;** :  
lin. 20. *ardorum leg. ardor:* lin. 27. *peste. SENNERTUS excruciant leg.*  
*peste SENNERTUS. Excruciant:* Pag. 30. lin. 16. *assumserit contingere leg.*  
*assumserit, contingere:* Pag. 3. lin. 32. *arcanda leg. arcenda:* Pag. 36.  
lin. per egregiè leg. per egregiè: lin. 34. *inceterum leg. ceterum:* Pag.  
37. lin. 9. *abstergantur leg. abstergamur:* lin. 27. *inductu leg. in ductu:*  
Pag. 39. lin. 30. *ad leg. ad:* Pag. 43. lin. 21. *Enyonia leg. Bryonia:*  
Pag. 52. lin. 28. *diarrhæis leg. diarrhæis:* Pag. 55. lin. 14. *fideat leg. fidat:*  
Pag. 56. lin. 12. *diversa millena leg. diversa, millena:* Pag. 62. lin. 9.  
*symptomata leg. symptoma:* lin. 33. *gangrenæ leg. gangrana:**

Argus adhuc talis nunquam fuit, omnia menda  
Qui caveat, nec erit, singula quisque notet;  
Jam veniam pro laude peto, laudatus abundè,  
Non fastiditus si tibi, LECTOR, ero.



Argentoratenses, Med. Diss., 6  
= Straßburg f. Ebene-Eyting

ULB Halle  
003 714 942

3



VD 18  
VD 18





Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8

Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

Q. D. B. V.

RTATIO MEDICA  
DE

ICUTA

QUAM

INE SUPREMO FAVENTE

EX CONSENSU

I MEDICORUM ORDINIS

LICENTIA

DUM DOCTORIS

RITE CONSEQUENDI

XIII. APRILIS MDCCLXIII.

UDITORUM EXAMINI PROPONIT

Auctor

US JOSEPH. EHRHART

REDERSHEIMENSIS ALSATA

ET PHILOS. MAGISTER.

ARGENTORATI,

JONÆ LORENZII, Typogr.

